

Základní škola a mateřská škola Tečovice, příspěvková organizace

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLNÍ ROK 2019/2020

Mgr. Marie Zapletalová
ředitelka školy, výchovný poradce
skola@zstecovice.cz
+420 577 103 784
+420 777 106 119

Metodik prevence
PaedDr. Hana Králová

OBSAH

1. ÚVOD	3
2. HLAVNÍ VÝCHODISKA PRO ZPRACOVÁNÍ PREVENTIVNÍHO PROGRAMU ŠKOLY	5
3. ANALÝZASOUČASNÉHO STAVU	12
4. VZDĚLÁVÁNÍ V PRIMÁRNÍM ŠKOLSTVÍ	18
5. PLÁNOVANÉ AKTIVITY V RÁMCI PREVENCE PATOLOGICKÝCH JEVŮ VE ŠKOLNÍM ROCE 2019/2020	21
5.1 AKTIVITY BĚHEM ŠKOLNÍHO ROKU 2019/2020	23
5.2 PLÁN AKTIVIT PRO ŠKOLNÍ ROK 2019/2020	25
5.3 NABÍDKA ZÁJMOVÝCH KROUŽKŮ	29
6. ZÁVĚR	31
LITERATURA K PRIMÁRNÍ PREVENCI RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ	33
PŘÍLOHA Č. 1 – KRIZOVÝ PLÁN PRO PREVENCI VZNIKU PROBLÉMOVÝCH SITUACÍ TÝKAJÍCÍCH SE ŽÁKA S PAS	36
PŘÍLOHA Č. 2 – KRIZOVÝ PLÁN – OZNAMOVÁNÍ TRESTNÉ ČINNOSTI	42
PŘÍLOHA Č. 3 – KYBERŠIKANA	53
PŘÍLOHA Č. 4 – OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY	56
PŘÍLOHA Č. 5 – JAK ZAJISTIT BEZPEČÍ PRO DĚTI	60
PŘÍLOHA Č. 6 – PORANĚNÍ O POHOZENOU JEHLU	62
PŘÍLOHA Č. 7 – JAK SE CHOVAT V SILNIČNÍM PROVOZU	63
PŘÍLOHA Č. 8 – KRÁDEŽ	67
PŘÍLOHA Č. 9 – ZÁŠKOLÁCTVÍ	68
PŘÍLOHA Č. 10 – KONTAKTY A NABÍDKA PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ PRO ŽÁKY	69
PŘÍLOHA Č. 11 – KARTA ŽÁKA	83
PŘÍLOHA Č. 13 – LÉTÁKY	92

Ve škole jsem už půl roku. Přesto si každý den hraju o přestávce sám a vy mě vidíte. Hraju si vedle ostatních dětí, ale hraju si sám. Nikdo mi neřekne, abych si šel hrát s ostatními. Když k nim přijdu, nevšímají si mě. Vím, že vám nejsem lhostejný. Vy jste učitelka, vy vytváříte hry. Vás poslouchají a udělají, co řeknete. Copak nemůžete vymyslet nějakou hru, při které by mě vzali mezi sebe? Jste jediný člověk, který mi může pomoci ukázat jim, jaký jsem.“

(Karnsová, 1995)

1. ÚVOD

Na člověka obecně nahlížíme jako na jedince, který je vybaven potenciálem pro osobnostní růst. To vše se děje především prostřednictvím mezilidských vztahů. Co jiného v životě ovlivňuje a podporuje náš rozvoj výrazněji než mezilidské vztahy? Skrze vztahy může člověk nalézat sám sebe a své místo v lidském společenství. Na počátku života je dítě závislé na svém bezprostředním okolí, tj. na rodině. Dalším významným prostředím je především škola, kde by se dítě mělo vzdělávat a učit se nejen povinností a řádu, ale také soužitím s ostatními dětmi. Naše dlouhodobá zkušenost v oblasti prevence a intervenčních programů v případě problematických vztahů ve třídě ukazuje, že pomáhat dětem, aby uměly lépe navazovat kontakty s ostatními, by mělo být jedním z důležitých poslání pedagoga. On je ten, který může výrazným způsobem ovlivňovat atmosféru a vztahy ve třídě. Dnešní doba skýtá mnoho možností, a tak neexistuje všeobecně přijímaný názor na to, jak by měly věci fungovat. Dnešní děti se pohybují ve světě různých životních stylů a rozmanitých životních priorit, které si přinášejí především z rodiny. Jsme přesvědčeni, že dialog, diskuse a převzetí odpovědnosti za své chování je základem utváření fungující společnosti. Školní třídu vnímáme jako mikrosvět, ve kterém se žáci tomuto chování učí. Dnešní společnost můžeme mimo jiné považovat za výrazně orientovanou na výkonnost a úspěch, což se často promítá do výchovy v rodině, a i do školní práce. To může být u některých žáků zdrojem stresu a frustrace, protože nemají uspokojeny základní potřeby, které lze naplnit pouze prostřednictvím mezilidských vztahů. I když nemůže být rodinné prostředí nahrazeno přístupem školy, považujeme za důležité žáky učit, aby vztahu k lidem přikládali velký význam, uměli ve vztahu k druhým volit správná slova, projevovat emoce a vyslovovat své názory. Nedílnou součástí, často opomíjenou, je vedení dětí k odpovědnosti za svou volbu, sdělení či chování.

Pro vypracování tohoto programu byly využity závazné či doporučené podklady, zejména Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MŠMT- 21149/2016) a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28), Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu, Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018, Národní strategie primární prevence rizikového chování na období 2019 – 2027, Akční plán realizace národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2021.

2. HLAVNÍ VÝCHODISKA PRO ZPRACOVÁNÍ PREVENTIVNÍHO PROGRAMU ŠKOLY

STRATEGIE:

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027
- Národní strategie protidrogové politiky

ZÁKONY:

- Zákon č. 561/2004 Sb. ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- 562/2004 Sb. změna některých zákonů v souvislosti s přijetím školského zákona
- Zákon č. 379/2005 Sb., k ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami

VYHLÁŠKY:

- § 27 školského zákona
- Vyhláška 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění účinném od 1. 1. 2018

METODICKÉ DOKUMENTY (DOPORUČENÍ A POKYNY):

Obsahuje metodická doporučení a metodické pokyny v oblasti primární prevence rizikového chování schválená vedením MŠMT.

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

- Charakteristika šikany
- Bezpečné prostředí ve škole: jak předcházet šikaně
- Základní postup v řešení šikany
- Nápravná opatření
- Odpovědnost rodičů a komunikace školy s rodiči
- Ochrana dětí před šikanou v předškolním vzdělávání
- Šikana zaměřená na učitele: jak ji předcházet a jak ji řešit
- Právní odpovědnost školy

- Trestně-právní hledisko šikany
- Podávání podnětů, stížností a oznámení

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Vymezuje aktuální terminologii, která je v souladu s terminologií v zemích EU a začlenění prevence do školního vzdělávacího programu a školního řádu, popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka.

Definuje Minimální preventivní program, doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže.

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže příloha č. 22

Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví. Nastavení systémové metodické podpory a práce s rodinou a školou či školským zařízením.

RIZIKOVÉ FORMY CHOVÁNÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE:

- návykové látky
- rizikové chování v dopravě
- poruchy příjmu potravy
- alkohol
- syndrom CAN
- školní šikanování
- kyberšikana
- homofobie
- extremismus
- rasismus, xenofobie
- antisemitismus,
- vandalismus
- záškoláctví
- krádeže
- tabák
- krizové situace spojené s násilím
- netolismus (závislost na tak zvaných virtuálních drogách – počítačové hry, mobilní telefon, internet, televize)
- sebepoškozování

- nová náboženská hnutí
- rizikové sexuální chování
- příslušnost k subkulturám
- domácí násilí
- hazardní hraní

DŮLEŽITÁ TELEFONNÍ ČÍSLA:

- Ředitelka školy: 776 183 826
- Městská policie: 156
- Policie České republiky: 158
- Záchraná služba: 155
- Integrovaný záchranný systém: 112
- OSPOD: 581 268 782
- Hasiči: 150

Oddělení prevence MŠMST

Zabývá se primární prevencí rizikového chování.

- Budinská Martina, Mgr. Telefon: 234 811 331
- Heřmánková Radka, Ing., vedoucí oddělení Telefon: 234 811 554

Odborné poradenství a metodické vedení krajských školských koordinátorů prevence, dotační programy v oblasti primární prevence

- Sklenář Vladimír, Mgr. Telefon: 234 811 698

Odborné poradenství a metodické vedení metodiků prevence v pedagogicko-psychologických poradnách, certifikace a standardizace služeb v oblasti primární prevence

- Korbek Matouš, Bc. Telefon: 234 811 281

DŮLEŽITÉ WEBOVÉ STRÁNKY:

- www.ceskaskola.cz
- www.zkola.cz

Kontakty na zařízení a odborníky psychosociální pomoci na Zlínsku:

Poradny

- **Rodinná poradna Vsetín,**
Smetanova 35/1050,
tel. 571 999 888,
rodinna.poradna@tiscali.cz
- **Rodinná poradna Uherské Hradiště,**
Hradební 1250,
tel. 572 555 330,
poradna.uh@ouss-uh.cz
- **Rodinná poradna Kroměříž,**
Nitranská 4091, tel. 573 340 131,
poradna.km@quick.cz

Psychologové

- **Dudešková Eva, PhDr.,**
klinická psycholožka
Poliklinika Otrokovice
tel. 577 932 710
- **Konečná Karin, Mgr.,**
psycholožka
Osvoboditelů 91, 760 01 Zlín (nad lékárnou Anta)
tel. 737 921 293
- **Kuželová Blanka, Mgr.**
klinická psycholožka
Bařova nemocnice Zlín
tel. 577 552 015
- **Laciga Jiří, PhDr.**
klinický psycholog
Ševcovská 2678, 760 01 Zlín
tel. 577 437 842
- **Mandincová (Janečková) Petra, Mgr. Ph.D**
klinická psycholožka
Pančava 360, 760 01 Zlín – Příluky
tel. 575 570 445
- **Opravišková Lenka, Mgr.,**

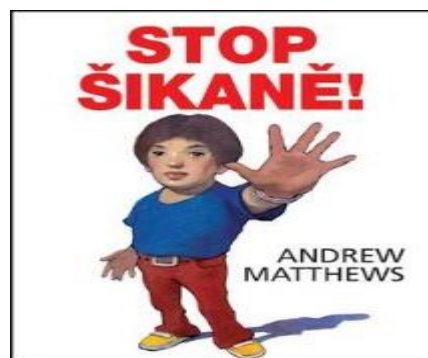
dětská psycholožka DC
Burešov 3675, 760 01 Zlín,
tel. 577 436 110

- **Pechová Marie, PhDr.,**
klinická psycholožka
Divadelní 6, 760 01 Zlín,
tel. 577 222 622
- **Pernička Michal, Mgr.,**
klinický psycholog
Osvoboditelů 91, 760 01 Zlín
tel. 577 220 634, 737 038 850
- **Valouchová Eva, PhDr., psycholožka**
Úřad práce, 760 01 Zlín,
tel. 577 577 510

Další odborné služby:

Intervenční centrum Zlín
U Náhonu 5208 760 01 Zlín
tel: 577 018 265 ic.zlin@seznam.cz

- **Biofeedback centrum a logopedická ambulance,**
Tř. T. Bati 385, 763 02 Zlín – Louky (budova Vitar)
tel: 577 644 199, 606 334 446
- **Centrum sociálních služeb Horizont**
Mostní 4058, 760 01 Zlín,
tel. 577 101 076
mobil: 777 721 137
horizont@cspzlin.cz
- **Pedagogicko - psychologická poradna**
Zlín J. A. Bati 5520, 760 01 Zlín (budova č. 22)
tel: 577 102 10
pppor@zlinedu.cz
- **SVP Domek (Středisko výchovné péče)**
Česká 4789, 760 05 Zlín
tel: 577 242 786
- **Psychiatrické služby Boháč Jiří, MUDr.**
Poliklinika Zlín
tel. 577 645 259

- **Březíková Alena, MUDr.**
lékařka pro děti a dorost
Poliklinika Otrokovice
tel. 577 922 056
- **Hradílková Magdaléna MUDr.**
Ševcovská 2678, 760 01 Zlín
tel. 577 220 899
- **Konečný Pavel, MUDr.**
Osvoboditelů 91 (nad lékárnou Anta),
tel. 577 220 634,
pavelkonecny@email.cz
- **Kouřil Vítězslav, MUDr.**
KNTB, Havlíčkovo Nábřeží 600, 760 01 Zlín
tel. 604 459 623
Vitezslav.Kouril@bnzlin.cz
(pro děti a dospívající)
- **Ráček Martin, MUDr.**
Lékařský dům, Kvítková 373, 760 01 Zlín
tel. 577 012 063
- **Střelec Jiří, MUDr.**
Dlouhá 4215, 760 01 Zlín
tel. 577 439 190
- **Zvoniček Josef, MUDr.**
Tř. Osvobození 1388,
Poliklinika Otrokovice,
tel. 577 923 390
- **Psychiatrická léčebna Kroměříž**
Havlíčkovo nábř.,
tel. 573 314 111
- **Gay a lesbická linka pomoci**
tel. 549 212 727
- **Linka právní poradny pro ženy**
tel. 224 910 744
Provozní hodiny: středa 18:30 - 20:30

LINKY POMOCI:

- **Linka SOS**
tel. 577 431 333 (nonstop)

- **Linka DONA (pomoc obětem domácího násilí)**
tel. 251 511 313 (nonstop)
- **Linka bezpečí dětí a mládeže**
tel. 800 155 555 (nonstop)
- **Přítel na telefonu**
tel. 906 300 300
- **Linka bezpečí dětí a mládeže**
tel. 800 155 555 (nonstop)

3. ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

V samostatné obci Tečovice, v blízkém okolí města Zlína, stojí na kopci spolu s kostelem sv. Jakuba Většího budova základní školy. Již v roce 1885 se žáci učili v lavicích této budovy. V dalších dekádách se škola vzhledově nezměnila a zachovala si svou existenci do dnešních dní. Její součástí se v roce 2003 při přechodu na právní subjektivitu stala i mateřská škola, školní jídelna a školní družina. Zřizovatelem je Obec Tečovice a škola tak vystupuje jako příspěvková organizace. Základní školu nyní navštěvuje 69 žáků v pěti třídách prvního stupně, celková kapacita je 100 žáků. Mateřská škola má tři třídy s 84 dětmi. Máme kvalitní zázemí, moderní vybavení, výbornou kuchyni, krásná dětská hřiště a pár kroků do přírody.

Péče o naše žáky je rozmanitá. Přináší s sebou různé druhy problémů. Stále více se ukazuje a potvrzuje, že chování dětí přesně odráží to, z jakých rodin a prostředí pochází. Neřešíme závažné kázeňské problémy, většinou se jedná o neadekvátní řešení momentální situace, nikoliv o opakovaný či dlouhodobý stav. Jen výjimečně se setkáváme s tím, že příčinou problému jsou opakované neshody.

Snažíme se o úzkou spolupráci s rodiči, nacházíme společnou cestu především v realizaci školních akcí a zapojení rodičů do života školy. Chtěli bychom, aby se prevence a zdravý životní styl staly přirozenou součástí života školy, školních osnov a výuky v jednotlivých předmětech a nebyly pojmány jen nadstandardní aktivita školy. Ve škole působí školní poradenské pracoviště. Výchovný poradce a metodik prevence jsou každodenně k dispozici žákům i rodičům.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Naše škola je neúplnou základní školou s 1. – 5. ročníkem, v každém ročníku je zastoupena jedna třída. Základní školu navštěvují žáci převážně z Tečovic, dále z okolních obcí a měst. Dopravní obslužnost je zajištěna autobusovou dopravou.

ŠKOLNÍ DRUŽINA

Školní družinu navštěvuje v posledních letech ve dvou odděleních 60 zapsaných žáků na ranní nebo odpolední provoz školní družiny. Výchovně vzdělávací činnost obou oddělení probíhá

v samostatných místnostech. Školní družina využívá dle potřeby veškeré prostory školy, tělocvičnu, školní hřiště a pro hru a vycházky i blízké okolí školy.

MATEŘSKÁ ŠKOLA

V mateřské škole plně využíváme tři třídy s celkovou kapacitou 84 dětí.

ŠKOLNÍ JÍDELNA

Školní jídelna s moderním interiérem funguje pro účely školního stravování pro základní, mateřskou školu i pro cizí strávníky.

ŠKOLNÍ KNIHOVNA

Školní knihovna slouží všem žákům a pedagogickým pracovníkům školy. Knižní fond tvoří 987 svazků, je v něm zastoupena beletrie i naučná literatura. Zastaralé tituly jsou postupně vyřazovány a dle finančních možností jsou nahrazovány novými knihami. Abychom podpořili zájem dětí o četbu, byly zakoupeny soubory školní četby, řada moderních encyklopedií a další kvalitní tituly, které zajímají dnešní čtenáře. Zájem o četbu se snažíme podporovat i pomocí nabídek dětských knižních klubů, pořádáme také prodejní výstavy knih. V knihovně probíhají některé pravidelné akce, besedy, setkání, literární pořady, pod hlavičkou knihovny jsou vyhlašovány různé soutěže.

TŘÍDY A UČEBNY

Prostory základní školy jsou členěny do 5 samostatných tříd. Každá je jinak barevně laděna, vybavena moderním nábytkem, kobercem, relaxačním koutem a vymezeným prostorem pro práci na PC. V každé třídě je zapojen do sítě počítač s přístupem k internetu. V tomto školním roce byla do provozu uvedena mobilní počítačová učebna s 20 tablety. Chodby jsou prostorné, esteticky vyzdobeny pracemi žáků. Výzdobu školy tvoří i výtvořky z keramiky, které jsou vypálené v naší keramické peci. Žáci mohou využít posezení v pohodlném sedacím koutu. Pro výuku škola pořizuje nástěnné obrazy, didaktické pomůcky, v hudební výchově a pro nácvič na vystoupení využíváme elektronické klávesy, piano, sbírku Orffových nástrojů.

ATELIÉR

Využíváme moderní a zajímavý prostor ateliéru v podkroví školy. Tento ateliér je využíván nejen jako učebna výtvarné výchovy, pracovních činností, ale také pro pořádání rukodělných kurzů. Je zde umístěn i didaktický materiál a výtvarné potřeby.

TĚLOCVIČNA, ŠKOLNÍ HŘIŠTĚ

Výhodou školy je samostatná tělocvična vybavená sportovním a gymnastickým náradím a náčiním. Tělocvična je využívána i v odpoledních hodinách pro sportovní účely v rámci pronájmů. Všechny děti i žáci naší školy mohou využívat dvě nová, moderní hřiště v bezprostřední blízkosti školy. Na hřiště je umožněn přístup i pro veřejnost a při pěkném počasí zde žáci pod dozorem tráví velké přestávky.

KABINET PRO PEDAGOGY

Pedagogové mají svá pracovní místa v moderně vybavené sborovně, mohou pracovat s multifunkční kopírkou, doplňující literaturou, využívají předmětové sbírky a další potřeby pro přípravu na vyučování a školní aktivity. Pro pedagogy je k dispozici archiv (sklad) školy, kde jsou umístěny materiály, a to zejména pro pracovní činnosti a výtvarnou výchovu.

PERSONÁLNÍ ZDROJE ŠKOLY:

Viz. www.zstecovice.cz – kontakty.

Náplň činnosti ředitelky školy:

Sleduje efektivitu prevence sociálně patologických jevů. Sleduje problémy v kontextu celé školy a provádí personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Účastní se v případě potřeby zásadních setkání rodiny a školy.

Náplň práce výchovného poradce:

Poskytuje poradenství při řešení školního neúspěchu, výukových problémů, spolu s třídními učiteli a asistenty se podílí na tvorbě individuálních vzdělávacích plánů a připravuje podmínky pro integraci jednotlivých žáků, navrhuje řediteli školy svolávání výchovných komisí, konzultuje problémy s odbornými pracovišti (SPC, PPP).

Náplň práce školního metodika prevence:

Koordinuje přípravu a realizaci preventivních programů, komunikuje s žáky, se zákonnými zástupci, ostatními pracovníky školy (především s třídními učiteli), odkazuje na další odborníky, monitoruje žáky s poruchou chování a emocí, zaměřuje se na zachycování varovných signálů souvisejících s problematikou rizikových projevů chování, účastní se výchovných komisí, spolupracuje s organizacemi v oblasti primární prevence, dokumentuje průběh a hodnotí realizaci preventivní strategie.

Třídní učitelé:

Učitelky se věnují v rámci své výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Oslovují a zapojují do řešení problémů výchovného poradce a metodiky prevence. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na týmových schůzkách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření. Třídní učitelky jsou v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace (e-mail, mobil).

METODY PŘI ANALÝZE SOUČASNÉHO STAVU

Prevence sociálně patologických jevů se již stala nedílnou součástí výchovy i výuky na základní škole. Výchově i ve výuce se musí v této oblasti udílet stejná pozornost a všichni učitelé se musí do tohoto snažení na základě svých schopností, možností a aprobace zapojit. Sem patří i vytvoření příjemné atmosféry a vzájemné důvěry, které mohou žáky významně ovlivnit. Minimální preventivní program je tedy zaměřen na všechny žáky 1. – 5. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí a k dětem s poruchami učení a chování a je součástí koncepce zaměřené na výchovu k zdravému životnímu stylu. Zahrnuje v sobě výchovné a vzdělávací působení v oblasti školní i mimoškolní. Definiuje hlavní cíle a směry působení, prostředky k dosažení cílů, úkoly a postupy. Je připraven variabilně tak, aby mohl využít případných změn a doplnění. U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým. Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče.

Pro zmapování současného stavu jsme zjišťovali klima tříd na 1. stupni, vycházíme z pozorování pedagogů a rozhovorů s žáky v rámci třídnických hodin. Zaměřili jsme se právě na práci třídních učitelů s kolektivem a navrhli témata některých třídnických hodin. Je patrné, že riziko-

vých faktorů je mnoho. Žáci mají zájem získat přehled o všech nebezpečných formách rizikového chování, chtějí na toto téma diskutovat. Umět odmítat a reagovat, umět vyhledat a poskytnout pomoc, umět komunikovat s linkami pomoci, vyhledat je – to jsou pro žáky velmi důležité dovednosti. Naši žáci si uvědomují vážnost situace a umí problém pojmenovat, ne vždy však vyřešit.

Cílem našeho programu je zahájit ve škole dlouhodobý, komplexní primární program, do kterého bude zahrnuto vše důležité, co je v současné době škole k dispozici a vše, co již bylo s úspěchem vyzkoušeno. Důraz bude položen na práci pedagogů v třídnických hodinách, informovanost žáků v hodinách, rovněž i na širokou nabídku volnočasových aktivit (školní družina, kroužky). Cílem bude také motivovat učitele k aktivnímu zapojení se do realizace programu ve svých hodinách i na neformální bázi při komunikaci se žáky, výchovou vlastním příkladem a k vzájemné informovanosti o chování žáků. Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči rizikovému chování. Důležitým faktorem je rovněž snížení rizik a vlivů, které narušují zdraví osobnosti a sociální vývoj mládeže.

NA ZÁKLADĚ ZJIŠTĚNÝCH SKUTEČNOSTÍ JSME SI VYTYČILI TYTO CÍLE:

Krátkodobé cíle:

- zlepšit sociálního klima ve třídách
- vytvořit kvalitní vztahy mezi pedagogy a žáky
- vytvořit pro všechny příjemnou tvůrčí atmosféru ve škole
- vést děti ke zdravému životnímu stylu
- mít odpovědnost za vlastní chování a styl života
- posilovat odolnost vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- vytvářet schopnost dělat samostatná (pokud možno správná) rozhodnutí
- znát přiměřené sociálně psychologické dovednosti
- řešit, případně schopnost nalézt pomoc
- mít vyhraněný negativní vztah k návykovým látkám
- podílet se na tvorbě prostředí a životních podmínek
- zapojit rodiny do života školy
- informovanost a seznámit pedagogy s kompetencemi jednotlivých složek v oblasti rizikových jevů, zvláště v oblasti šikany, substanční a procesní závislosti
- nabízet široké spektrum pravidelných školních i mimoškolních aktivit žákům školy

- zajištění odborného vzdělávání všech pedagogů v oblasti primární prevence
- prohlubovat důvěru žáka k pedagogovi
- vytvářet otevřené partnerství mezi zákonnými zástupci/rodiči a školou
- podporovat vzdělávání pedagogů a metodika prevence.

Dlouhodobé cíle:

Dlouhodobé cíle vycházejí ze školního vzdělávacího programu a z Preventivní strategie školy. Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči sociálně patologickým jevům. Cílem preventivního programu školy je, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddelitelnou součástí výuky a života školy a přenášelo se dále do každodenního života žáka, do běžných situací. Ve spolupráci se zákonnými zástupci/rodiči chce škola formovat takovou osobnost žáka, která bude s ohledem na svůj věk schopná se orientovat v určité problematice, zkoumat ji, ptát se a dělat rozhodnutí. Osobnost, která si bude vážit svého zdraví i zdraví ostatních, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti – to vše s ohledem na svůj věk.

4. VZDĚLÁVÁNÍ V PRIMÁRNÍM ŠKOLSTVÍ

Vzdělávání v České republice je založeno na zásadách rovného přístupu, bez jakékoliv diskriminace z důvodů rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etického nebo rasového původu, majetku, rodu a zdravotního stavu, každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie.

Současná společnost klade velký důraz na společné vzdělávání všech dětí v tzv. hlavním vzdělávacím proudu. V mnoha školách jsou již běžně integrováni žáci, kteří jsou zdravotně, sociálně znevýhodněni, zdravotně postižení. Nyní odborná i laická veřejnost pracuje s novou terminologií, mluvíme o žácích, kteří vyžadují vyrovnávací a podpůrná opatření. Mezi ně samozřejmě patří i žáci, kterým je diagnostikována porucha chování.

Pro žáky s poruchou chování nebývá školní docházka snadná. Často nebývají pro své chování ve školním prostředí svými spolužáky akceptováni. Jejich zlobivé, neposedné, občas i agresivní chování ovlivňuje pracovní dění ve třídě. Někdy dítě s poruchou chování nezvládá ani pedagog či zákonný zástupce. Proto se klade velký důraz na intenzivní spolupráci mezi pedagogickými pracovníky, pedagogy s odborníky na danou problematiku a zejména se zákonnými zástupci těchto dětí. Taktéž je důležité pro děti vytvořit vhodné výchovně vzdělávací podmínky, zajistit jim terapeutickou péči, kterou potřebují a ve školách chybí.

Cílem primární prevence je zmapovat situaci ve třídách, ve kterých se učí i žáci s poruchami chování, zjistit, zdali je jejich spolužáci akceptují, podchytit nejčastější problémy, které souvisejí s jejich výukou, zjistit, zdali porucha chování má vliv na jejich školní výsledky, jak porucha chování ovlivňuje dosahování kompetencí stanovených ve školním vzdělávacím programu školy, zjistit, které podmínky ve výchovně vzdělávacím procesu pedagogům usnadňují práci. Zjistit, zdali má na výskyt poruch chování vliv rodinné prostředí.

Ochraňovat děti a předcházet jejich nestandardnímu vývoji patří k povinnostem každé vyspělé, demokratické společnosti. Pojem osobnost jako součást odborného psychologického pojmosloví označujícího nositele lidské psychiky byl zaveden poměrně nedávno, když v teorii vystala potřeba charakterizovat lidskou bytost jako celek.

Každá lidská bytost je naprosto jedinečná. To, co ovlivňuje naše chování, můžeme rozdělit do dvou základních skupin. Rozlišujeme vlivy vnější (výchova, kulturní prostředí a sociální prostředí) a vlivy vnitřní (vrozené dispozice, vlohy, temperament, schopnosti, charakter, citové vlohy).

Osobnost můžeme vymezit jako individuálně organizovaný celek duševního života integrující vývoj neurofyzilogické struktury a sociálních vztahů v aktivní interakci s prostředím.

Například V. J. Drapela definuje osobnost jako dynamický zdroj chování, identity a jedinečnosti každé osoby. Výraz chování zahrnuje myšlení, emoce, rozhodování, tělesné činnosti, sociální interakci atd.

Z hlediska psychologického vývoje dítěte a jeho chování mají největší vliv sociální faktory. Sociální podněty totiž přispívají k rozvoji specifických lidských projevů, jako je například schopnost verbální komunikace či autoregulace chování. Proces rozvoje společensky podmíněných zkušeností je označován jako proces socializace. Profesor Zdeněk Matějček tvrdil, že v rámci socializace si dítě osvojuje žádoucí normy chování, že jde o celoživotní vývoj člověka v bytost společenskou.

Vývoj můžeme označit jako zákonitý celistvý proces, zahrnuje ve vzájemné interakci jak oblast somatickou, tak psychickou. Je charakterizován typickými proměnami a celý jeho průběh je u každého jedince individuální.

Na vývoj dítěte je nutné pohlížet jako na kontinuální proces proměn, v němž se jednotlivá vývojová období vytyčují převážně dle vnějších kritérií, jako je např. věk. Je však možný i pohled diskontinuitní, ten pohlíží na vývoj jako na sled kvalitativně se různících etap. Z pohledu současné vývojové psychologie můžeme na psychický vývoj nahlížet jako na komplex kontinuitních a diskontinuitních změn. Střídají se období rychlejšího a pomalejšího tempa vývoje i období stabilizace.

V dětství se učí člověk rozlišovat správné a nesprávné chování na základě zkušeností, osvojuje si mravní pojmy (dobro, zlo, pravda).

Vývoj člověka v rámci jeho existence v reálném světě je složitým multidimenzionálním procesem, který probíhá individuálně, kooperativně a souběžně na několika úrovních, zejména na úrovni biologické, fyziologické, psychologické a duchovní.

Osobnostní profil každého jedince v kterémkoliv okamžiku je složitou výslednicí vlivů dědičnosti, prostředí, výchovy a podíl těchto faktorů můžeme často jen velmi obtížně identifikovat. Jejich vlivy se vzájemně pronikají, integrují i paralyzují a dávají tak vznik historicky neopakovatelným rysům osobnosti, promítající se do její sféry intelektuální, citové i volní a projevující se v jejich přístupu ke skutečnosti v jejich potřebách, zájmech i v jejím sociálním chování.

Základní vzdělávání je v současné době jedinou vzdělávací etapou, které se povinně účastní každé dítě v ČR a která vytváří základ pro celoživotní učení u celé populace. Velmi záleží na tom, jaké vzdělávací příležitosti nabízí, jaké prostředí pro vzdělávání vytváří,

jak motivuje k učení, ovlivňuje rozvoj osobnosti každého žáka, jak ho připravuje na soužití a spolupráci s druhými, vybavuje ho pro osobní život a na trh práce. Základní vzdělání je rozděleno na první a druhý stupeň. Každá tato vzdělávací etapa má specifické vzdělávací cíle, odlišné metody a formy práce, ale i problémy, které je třeba řešit.

První stupeň základního vzdělávání je z hlediska vývoje žáka velmi významný. Zprostředkuje žákům přechod z režimově volnějšího a příznivějšího rodinného života a předškolního vzdělávání do systematického povinného vzdělávání. Vstup do základního vzdělávání patří k nejnáročnějším obdobím, s nimiž se musí člověk ve svém životě vyrovnat. Přináší časové a režimové změny, jiný a pravidelnější způsob práce, nové prostředí, lidi, vztahy, změny ve stravovacím, pitném a pohybovacím režimu. První stupeň základního vzdělávání by měl více respektovat přirozené potřeby žáků, individuální úroveň jejich zrání a učení. Pro žáka daného věku je důležitá vhodná pracovní atmosféra, úzký a velmi lidský kontakt mezi učitelem a žákem.

V celém období dětství dochází k růstu a vývoji tělesných struktur a zdokonalení jejich funkcí, čímž se postupně značně zvyšují psychické i fyzické možnosti dětí.

Škola je zařízení, které poskytuje kolektivní výuku. Vstup do školy působí dítěti někdy dramatické problémy, jejichž existenci rodiče často netuší. U malého školáka jde především o jeho zařazení do zcela nového prostředí, které je řízeno pravidly a disciplínou, na něž nebyl zvyklý, a ve kterém musí zastávat nové role.

Škola je pro určitou dobu nejvýznamnějším spolupracovníkem rodiny při rozvoji dítěte.

5. PLÁNOVANÉ AKTIVITY V RÁMCI PREVENCE PATOLOGICKÝCH JEVŮ VE ŠKOLNÍM ROCE 2019/2020

Učitelky 1. stupně začlenily problematiku prevence rizikového chování u žáků do plánů výuky. Prevence je přirozenou součástí výuky jednotlivých předmětů, všichni pedagogičtí pracovníci dbají na komplexní uplatňování prevence rizikového chování, tj. ve všech oblastech, jichž se prevence rizikového chování u žáků dotýká. Stálým problémem je chování žáků mezi sebou, nekázeň, náznaky násilí a hrubosti. Na začátku školního roku jsou žáci třídními učiteli poučeni o školním řádu, o řádu školní jídelny, seznámeni se Školním preventivním programem, Krizovým plánem, poučeni o negativních důsledcích šikanování. Dostávají informace o možnosti konzultačních hodin. Žáci mají možnost půjčovat si literaturu k problematice rizikového chování.

Úkolem školy není jen předat dětem znalosti a vědomosti, ale také provést je bezpečně dětstvím. V průběhu roku upozorňujeme na všemožné nástrahy, nebezpečí a rizikové situace.

Smyslem našeho snažení je vychovat sebevědomé osobnosti, které například umí říci ne a nepodlehnu tlaku okolí, třeba party. Nesáhnou po cigaretě nikoliv, protože se to nesmí, ale protože ví, že na kouření není nic pozitivního, a dokonce už ani moderního. Uvědomí si obrovské riziko drog, které mohou člověka zabít, ale ještě předtím z něho udělají zloděje, nemocnou trosku, bytost bez domova.

Cílem systému primární prevence je i zachycení ohroženého dítěte, včasné rozpoznání potenciálního ohrožení, iniciace kroků k eliminaci tohoto ohrožení, a to v širším slova smyslu.

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

KOMPETENCE ŽÁKŮ, KTERÉ CHCEME V TOMTO ŠKOLNÍM ROCE POSILOVAT:

- Žáci dokážou pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, užíváním drog a léků.
- Znají hodnotu zdravé a nevýhody špatného stravování.
- Mají právní podvědomí v oblasti sociálně patologických jevů.
- Odmítají všechny formy násilí a ví, kde mají hledat pomoc.
- Umí pojmenovat mezilidské vztahy.
- Umí komunikovat se službami poskytujícími pomoc.

ZAMĚŘÍME SE NA:

- Interpersonální agresivní chování – agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, procesní a substanční závislosti.
- Delikventní chování ve vztahu k hmotným statkům – vandalismus, krádeže, sprejerství a další trestné činy a přečiny.
- Záškoláctví a neplnění školních povinností
- Závislostní chování – užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- Rizikové sportovní aktivity, prevence úrazů
- Rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- Spektrum poruch příjmu potravy
- Negativní působení sekt
- Sexuální rizikové chování

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči sociálně patologickým jevům. Základním principem strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školství je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a zachování integrity osobnosti.

Důraz je položen na informovanost žáků v třídnických hodinách, hodinách prvouky, vlastivědy a dalších předmětech. Cílem je vést žáky k sebevědomí, správnému sebehodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, k poznání sebe sama, k zvládnutí stresů, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci léků a jiných návykových látek (ve spolupráci s rodiči). Dále je zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.

K tomuto cíli využijeme různých metod aktivního sociálního chování, individuálního přístupu k žákům, konzultačních i třídních hodin apod. Cílem je motivace učitelů k aktivnímu zapojení do realizace programu ve svých hodinách i na neformální bázi při komunikaci se žáky, ke spolupráci s kolegy a k vzájemné informovanosti o chování žáků.

Každý, kdo se primární prevencí věnuje, usiluje o to, aby veškeré aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům spojeným s rizikovými projevy chování, případně minimalizovat jejich dopad a zamezit jejich rozšiřování, byly efektivní a účinné.

Témata z oblasti prevence jsou průběžně zařazována do výuky jednotlivých předmětů. Žáci mohou získané informace aplikovat v běžném, každodenním životě. Pedagogové využívají pro

svou práci metodické a učební materiály určené k realizaci minimálního preventivního programu.

TYPY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ:

- agrese
- antisemitismus
- domácí násilí
- drobné krádeže
- extremismus
- gambling
- homofobie
- intolerance
- kyberšikana
- násilí
- negativní působení sekt
- netolismus
- rasismus
- rizikové chování v dopravě
- rizikové sexuální chování
- rizikové sporty
- spektrum poruch příjmu potravy
- šikana
- užívání návykových látek
- vandalismus
- xenofobie
- záškoláctví
- závislostní chování

5.1 AKTIVITY BĚHEM ŠKOLNÍHO ROKU 2019/2020

Každá třída prochází svým vlastním individuálním procesem z pohledu dynamiky vztahů. V jednotlivých etapách vývoje se třída může ocitnout ve fázi, v níž jsou ohroženy vztahy mezi

některými žáky, nebo dokonce v celé třídě. V té chvíli je ideální, pokud jsou učitelé vnímaví a umí problematiku vztahy ve třídě včas zachytit, poskytnout první pomoc. K tomu je potřeba alespoň minimální znalost vývoje skupiny a schopnost rozpoznat některé rizikové znaky ukazující, že je vaše třída ohrožená z hlediska šikany.

Pro budování příznivější atmosféry ve třídě, podporu koheze skupiny, rozvoj komunikačních dovedností v rámci kolektivu práce s kolektivem prostřednictvím sociálně psychologických technik budeme využívat spolupráci s Unií Kompas, pod vedením Mgr. Martina Stavjaníka. Bloky budou dvouhodinové pro 1., 2., 3. a 4. třídu. Čtyřhodinové programy budou určené žákům 5. třídy. Témata si budou volit třídní učitelky dané třídy po dohodě s lektorem.

Jako velmi účinná metoda prevence kriminality mládeže, se nám osvědčila spolupráce s Policií České republiky. Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Z Krajského ředitelství policie Zlínského kraje, Policie České republiky, oddělení tisku a prevence mjr. Mgr. Lenka Javorková seznámí žáky 1. až 5. ročníku s problematikou šikany, kyberšikany, bezpečného návratů domů, rasovou nesnášenlivostí, vandalismem, přestupky a provinění mladistvých. V závěru přednášky tisková mluvčí zodpoví dotazy žáků a všichni si mohou detailně prohlédnout policejní odznak a části uniformy.

Z oddělení prevence a tisku Zlínského kraje, Policie České republiky, poručík Mgr. Lucie Javoříková vysvětlí rozdíly mezi městskou a státní policií. Přesto, že většinu této problematiky žáci v řadě předmětů také probírají, je pro ně bezprostřední kontakt se skutečným policistou určitým zážitkem a informace od něj berou velmi vážně. Jsme velmi rádi, že i přes vysokou zaneprázdněnost se policie snaží do škol co nejvíce chodit.

Hasiči ze Zlína připraví pro žáky 1. až 5. třídy program Hasík. Žáci budou mít možnost seznámit se se záslužnou činností hasičského sboru, s historií hasičského sboru. Uvědomí si, jak lehce vznikne požár a kolik lidí se musí podílet na jeho odstranění. Hasiči budou v požárních uniformách dle svých hodností.

Žáci naší školy navštíví v rámci primární prevence i dopravní hřiště, kde mají možnost se blíže seznámit s provozem na podzemních komunikacích jako cyklisté a chodci. Žáci během teoretického i praktického výcviku získají a osvojí si několik klíčových kompetencí. Naučí se pracovat s informacemi a efektivně je využívat v praktickém životě. Samostatně řešit situace vhodným způsobem. Prakticky si ověřit správnost řešení a uvědomit si zodpovědnost za svá rozhodnutí.

Škola se připojí k mezinárodní akci Krabice od bot. Žákům pomáhá uvědomit si, že ne všechny děti se mají tak dobře jako oni a učí je podělit se se svými hračkami s druhými.

Škola přispěje finanční částkou na pomoc postiženým dětem. Žáci si mohou uvědomit, jaké nástrahy a bariéry na člověka se zdravotním postiženým číhají. Cílem bude zvýšit toleranci zdravé populace k tělesně hendikepovaným.

Základní škola nabízí konzultačních hodiny, pomoc v krizové situaci, předání kontaktů na další odborníky, zmapování stavu problému.

Metodik prevence pro oblast Uherské Hradiště, Uherský Brod a Zlín, Mgr. Oldřich Kratochvíl žákům blíže objasní téma kouření a kyberšikany.

Občanské sdružení Centrum pro rodinu Zlín si pro žáky 1. až 5. ročníku připravilo řadu zajímavých přednášek na téma: Etické otázky všedního dne. Programy jsou 2–4dílné, tematicky jsou sestavené podle čtyř programových řad, které se opakují v každém ročníku (u menších dětí jsou některá témata sloučena).

Poradna pro ženy a dívky Zlín nám poskytne programy „Člověk a jeho svět, Člověk a příroda, Člověka a zdraví“. Spadají do průřezového tématu osobnostní a sociální výchovy.

Preventivní programy pro žáky základních škol, pomáhají předcházet či mírnit negativní jevy rizikového chování. Zaměřují se na specifickou formu prevence rizikového chování s cílem předat cílové skupině takové znalosti, dovednosti a postoje podporující zdravý životní styl, které dokáže uplatnit ve svém chování nejen v době školní docházky, ale i v budoucnosti.

Cílovou skupinou programu jsou žáci 1. stupně ZŠ. Práce se skupinou probíhá výhradně interaktivní formou, velká část setkání je vyplněna psychosociálními technikami vycházejícími z principů zážitkové pedagogiky. Při komunikaci se skupinou dbáme zvláště na jazyk a formu předávaných informací, která je vždy uzpůsobena a přiblížena danému věkovému složení skupiny. Srozumitelnost a pochopení sdělení je v tomto případě cestou k úspěchu. Žáky, třídu motivujeme ke společnému řešení problémových témat a vzájemné interakci.

5.2 PLÁN AKTIVIT PRO ŠKOLNÍ ROK 2019/2020

září	Konzultace s pracovníky KPPP Zlín a SPC Zlín – pedagogové, zákonní zástupci Den s Policií ČR
říjen	Program požární prevence Hasík

listopad	Program Unie Kompas pro 1. – 5. ročník Bezpečné klima třídy (prevence prekriminálního a kriminálního chování)
prosinec	Canisterapie
leden	Konzultace s pracovníky KPPP Zlín a SPC Zlín – pedagogové, zákonní zástupci Zdravá pětka
únor	Muzikoterapie
březen	Program požární prevence Hasík
duben	Den Salvatora – představení IZS
květen	Program Unie Kompas pro 1. – 5. ročník Já, kamarádi a moje rodina Mluvíme a nasloucháme, a přitom se rádi máme Zdravé myšlenky – zdravé vztahy Můžu se stát hrdinou, mezilidské vztahy Dítě na cestě k dospělosti
červen	Canisterapie Bezpečnost o prázdninách

Po vypracování Minimálního preventivního programu školní metodičkou prevence proběhne konzultace s ředitelkou školy a dohoda o realizaci programu v následujícím školním roce. Ředitelka školy bude průběžně informována o průběhu jednotlivých akcí, jejich evaluaci i o celkovém plnění krátkodobých cílů minimálního preventivního programu.

SEZNÁMENÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ A RODIČŮ S PROGRAMEM A JEJICH ZAČLENĚNÍ DO JEHO REALIZACE

Pedagogičtí pracovníci budou s minimálním preventivním programem seznámeni v září na pedagogické radě a průběžně se budou podílet na evaluaci jednotlivých aktivit a programů. Škola v prevenci rizikového chování nabízí rodičům spolupráci ve formě komunikace na třídních schůzkách, dále individuální konzultace s učiteli, metodičkou prevence, výchovnou poradkyní a ředitelkou školy (v rámci školního poradenského pracoviště). Rodiče budou s preventivním

programem školy seznámeni v září na třídních schůzkách, případně na konzultacích s metodickou prevence. Program bude k dispozici v tištěné podobě u ředitelky školy, ve sborovně školy. Rovněž jsou vyvěšeny konzultační hodiny školského poradenského pracoviště.

PODPORA SPORTU, ZÁBAVY, BEZPEČNOSTI, AKTIVITY PODPORUJÍCÍ ZDRAVÍ A ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL

Při vyučování se snažíme budovat vzájemnou důvěru mezi pedagogy a žáky a pro všechny vytvářet bezpečné prostředí. Třídnické hodiny ve třídách začínají zpravidla komunitním kruhem, který slouží k vyprávění žáků, k prezentaci jejich zážitků, reflexi, žáci se mohou dále vyjadřovat k různým otázkám a situacím. Děti se dále učí, že se mohou na vyučující i ostatní zaměstnance školy obracet v případě potřeby či problému, vždy budou vyslechnuty a jejich názor bude respektován. Učitelky získávají důvěru žáků také prostřednictvím utváření vztahu s jejich rodinami a jejich sociálním prostředím. Při řešení problémů jsou pedagogové otevření ke komunikaci s žáky, rodiči, ostatními pedagogy či zaměstnanci školy. Ve vyučování žáci často pracují ve dvojicích nebo skupinách. Učitelky věnují pozornost vzájemné spolupráci a kooperaci mezi žáky, podporují zapojení všech členů skupiny do výukových činností, učí žáky zodpovědnosti při dokončení úkolu i ve vztahu k ostatním spolužákům, rozvíjejí kompetence týmové práce. Vedou žáky k diskusi, k vyjádření vlastních názorů a myšlenek, naslouchání druhým, hodnocení a sebehodnocení i vhodné reakci na kritiku ostatních. V rámci různých projektů se žáci blíže seznamují s děním kolem sebe. Celoškolní projekty podporují také spolupráci žáků napříč ročníky. Žáci se navzájem poznávají a učí se spolupracovat a respektovat starší s mladšími. V letošním školním roce budou realizovány tyto celoškolní projekty:

- Spolupráce s KPPP Zlín a SPC Zlín, poradenská činnost
- Stomatologický preventivní program Zdravý úsměv
- Besedy v knihovně
- Rozhlasové relace učitelů k významným výročím a aktuálním tématům v průběhu roku.
- Akce školní knihovny Noc s Andersenem
- Pořádání výtvarné soutěže Tečovická paleta – školní kolo
- Spolupráce se spádovými školami 8. a 11. ZŠ Zlín
- Uklidme Česko, úklid obce Tečovic
- Tematický den Den země, Den vody, ...

- Exkurze, návštěvy kulturních akcí
- Účast v matematické soutěži Klokan a Cvrček.
- Třídní vlastivědné a poznávací exkurze a vycházky
- Návštěvy v Knihovně F. Bartoše ve Zlíně – výukové programy, účast v literární soutěži
- Sportovní den
- Pobyty dětí o velké přestávce na školním hřišti (v závislosti na počasí)
- Pitný režim zabezpečený každodenní přípravou nápoje
- Pro zájemce příprava svačin podle zásad zdravé výživy
- Plavecký výcvik pro žáky 2. a 3. ročníku
- Návštěvy dopravního hřiště v Malenovicích a v Otrokovcích
- Den pro přírodu – hrad Malenovice, návštěva zámku v Holešově
- Péče o životní prostředí – Den Země – úklid v obci a v okolí školy
- Projekt Týden zdraví, zdravé výživy a zdravého životního stylu – svačiny a jídelníček ve školní jídelně zaměřený na méně obvyklá jídla v rámci zdravého stravování, činnosti školní družiny zaměřené na podporu zdravého životního stylu
- ZUŠ Zlín – výtvarný a hudební obor
- Obec Tečovice a místní organizace – spolupráce při pořádání akcí

AKTIVITY URČENÉ CELÝM RODINÁM

Základní škola se aktivně zapojuje do aktivit, které stmelují práci učitele a rodiče. Podporuje další vzdělávání obyvatelstva a tím se dostává práce pedagoga do dalšího podvědomí občanů Tečovic a blízkého okolí.

Aktivity:

- Setkání důchodců – kulturní vystoupení
- Vítání nových občánků – kulturní vystoupení
- Vánoční jarmark s dílnou pro rodiče a děti v Tečovicích – kulturní vystoupení
- Setkání budoucích prvňáčků – spolupráce s MŠ
- Rozloučení s předškoláky
- Dýňobraní
- Drakijáda
- Pálení čarodějnic
- Zápis do 1. třídy

- Velikonoční jarmark
- Individuální schůzky a pohovory s rodiči
- Tvůrčí dílny a oslavy
- Aktuální informace na webových stránkách a vývěsce školy
- Schůzky školské rady
- Spolupráce s MŠ Tečovice
- Výzdoba kulturního sálu v Tečovicích
- Den matek – společné setkání rodičů
- Sběr starého papíru, hliníku, elektrozařízení, ... – soutěž rodičů
- Oslavy 135. výročí založení ZŠ Tečovice a 40. výročí založení MŠ Tečovice

Dlouhodobé projekty

- **Recyklohraní** – v tomto programu žáci opět budou plnit zadané úkoly a zejména se přímo účastní sběru použitých baterií a vysloužilého drobného elektrozařízení
- **Ovoce a mléko do škol** – zapojením do projektu Ovoce do škol bychom rádi přispěli ke zlepšení zdraví našich dětí. Vytvořením správných stravovacích návyků v jejich živě chceme bojovat proti epidemii dětské obezity a zvrátit klesající spotřebu ovoce a zeleniny. V letošním školním roce uspořádáme projektový den Ochutnávka ovoce a zeleniny.
- **Sběr papíru** – organizací těchto akcí se opakovaně snažíme vštípit dětem odpovědné, aktivní, tvořivé a ekologicky správné chování
- **Záložka do knihy spojuje školy** – projekt vyhlásila Pedagogická knihovna J. A. Komenského v Praze a Slovenská pedagogická knižnica v Bratislavě u příležitosti říjnového Mezinárodního měsíce školních knihoven. Cílem projektu je podpora čtenářství a navázání kontaktů mezi českými a slovenskými dětmi prostřednictvím výměny záložek, které si žáci sami vyrobili.

5.3 NABÍDKA ZÁJMOVÝCH KROUŽKŮ

<http://zstecovice.cz/nabidka-krouzku-pro-sk-rok-20192020/>

METODICKÉ POMŮCKY, INFORMACE A KONTAKTY

U ředitelky školy jsou k dispozici propagační materiály pro potřebu metodičky nebo ostatních vyučujících, seznam platných předpisů v oblasti prevence rizikového chování, seznam institucí, organizací a odborných pracovníků působících v oblasti protidrogové i další specifické prevence ve Zlínském kraji.

SCHRÁNKA DŮVĚRY, NÁSTĚNKA METODIKA PREVENCE

Schránka důvěry je umístěna v přízemí školy u vchodu do hlavní budovy. Je pravidelně vybírána, případné podněty jsou ihned prodiskutovány s ředitelkou školy a řešeny. Nástěnka metodičky prevence je rovněž umístěna v přízemí školy a je pravidelně aktualizována a obměňována.

KONZULTAČNÍ HODINY

V letošním školním roce jsou konzultační hodiny stanoveny takto:

Školní metodička prevence pondělí 13:00 – 14:00.

Výchovná poradkyně pondělí 13:00 – 14:00.

V ostatních dnech po předchozí domluvě.

KRIZOVÉ SITUACE

V krizových situacích okamžitě řešit danou situaci s ředitelkou školy, zákonnými zástupci žáka, Policií ČR, OSPODEM. V situacích ohrožení života volat rychlou záchrannou službu.

6. ZÁVĚR

Vývoj můžeme označit jako zákonitý celistvý proces, zahrnuje ve vzájemné interakci jak oblast somatickou, tak psychickou. Je charakterizován typickými proměnami a celý jeho průběh je u každého jedince individuální.

Na vývoj dítěte je nutné pohlížet jako na kontinuální proces proměn, v němž se jednotlivá vývojová období vytyčují převážně dle vnějších kritérií, jako je např. věk. Je však možný i pohled diskontinuitní, ten pohlíží na vývoj jako na sled kvalitativně se různících etap.

Strádání v dětském věku může vyústit v poruchy osobnosti. Nejčastěji jsou to citové deprivace, frustrace. V psychologii se setkáváme s deprivací citovou, kdy dítě postrádá rozmanitost vřelých citových podnětů, které by mu dávaly pocit, že je milováno. Škola mnohdy kompenzuje nefunkční rodinné prostředí dítěte a pomáhá mu objevit své ztracené, pošlapané sebevědomí.

Přechodem do školního prostředí každé dítě ztrácí výlučné postavení, které do té doby mělo v rodině. Musí se přizpůsobovat novému životnímu rytmu. Škola se k němu staví jako k jednomu z mnoha dětí, a především si žádá, aby se přizpůsobilo školnímu řádu. První kroky předurčují do značné míry rozvoj psychologických a fyzických předpokladů i sociálních postojů dětí a mají klíčový význam pro utváření jejich osobnosti. Za výchovu a vzdělávání dětí odpovídají především rodiče, oni jsou také jejich prvními učiteli.

První stupeň základního vzdělávání je z hlediska vývoje žáka velmi významný. Škola je pro určitou dobu nejvýznamnějším spolupracovníkem rodiny při rozvoji dítěte.

Rodiče byli informováni o dění ve škole především prostřednictvím žákovských knížek, webových stránek naší školy a obecní vitríny. Na třídních schůzkách a v konzultačních dnech byli informováni o prospěchu a chování svých dětí. Výchovné problémy byly operativně řešeny pohovorem s rodiči a třídním učitelem, příp. s vedením školy.

Součástí strategie prevence sociálně patologických jevů je školní řád, kde jsou zakomponovány zásady slušného chování. Průběžně monitorujeme signály, které by mohly ukazovat na šikany a ihned se snažíme otevřeně řešit problém. Pedagogové hodnotí výskyt rizikového chování dětí na naší škole jako minimální. Tento stav je dán dobrou organizací práce a malým počtem dětí ve třídách, kde se nic neschová.

Při různých společenských aktivitách se žáci navzájem lépe poznávají, učí se spolupracovat se svými vrstevníky ve skupinách a respektovat práci a názor druhých. To je samo o sobě důležitým článkem prevence šikany a jiných negativních jevů.

Nejúčinnější a nejlevnější prevencí je zdravá výchova dětí v rodině a ve škole. Dobrá výchova dětí je i programem prevence jednotlivých zdraví poškozujících a život znehodnocujících závislostí a jevů. Cílem snažení na naší škole je vést děti ke zdravému životnímu stylu, ukazovat jim možnosti smysluplného využití volného času, spolupracovat s rodiči a navázat na všechny osvědčené aktivity, které již na škole fungují. Prostřednictvím vedení školy, školního poradenského centra, přátel školy a třídních učitelů probíhá komunikace s rodičovskou veřejností. Škola nabízí rodičům osvětovou činnost v oblasti sociálně patologických jevů a zdravého životního stylu v rámci pravidelných třídních schůzek a individuálních pohovorů. Škola vytváří podmínky pro smysluplné a hodnotné využití volného času dětí prostřednictvím nepovinných předmětů a zájmových útvarů.

Literatura k primární prevenci rizikového chování

BAZALOVÁ, B., NOVÁKOVÁ, J. Zkušenosti žáků s poruchou autistického spektra s inkluzivním vzděláváním. In KLENKOVÁ, J., VÍTKOVÁ, M. et al. *Inkluzivní vzdělávání se zřetelím na věkové skupiny a druhy postižení*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5731-9.

BĚLOHLÁVKOVÁ, L., VOSMIK, M. *Žáci s poruchou autistického spektra v běžné škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-687-2.

BITTMANNOVÁ, L., BITTMANN, J. *Podpora začlenění žáka s autismem do třídního kolektivu: prevence šikany prostřednictvím besed se spolužáky, rodiči a pedagogy*. Praha: Pasparta, 2017. ISBN 978-80-88163-53-4.

BITTMANNOVÁ, L., BITTMANN, J. *Prevence a účinné řešení šikany. U žáků a studentů s Aspergerovým syndromem a vysoce funkčním autismem*. Praha: Pasparta, 2016.

BLEACH, F. *Každý jsme jiný: kniha pro všechny kluky a holky, kteří mají sourozence s autismem*. Praha: APLA, 2011. ISBN 978-80-260-2431-6.

BOGDASHINA, O. *Specifika smyslového vnímání u autismu a Aspergerova syndromu*. Praha: Pasparta, 2017. ISBN 978-80-88163-06-0.

BÜCKEN-SCHAAL, M. *Emoce – Obrázkové karty: pro porozumění emocím a rozvoj sociálních dovedností*. Praha: Pasparta, 2018. ISBN 978-80-88290-10-0.

COTTINI, L., VIVANTI, G., BONCI, B., CENTRA, R. *Autismus: jak pracovat s dětmi a dospívajícími s poruchami autistického spektra: komplexní manuál a rádce při realizaci inkluzivního vzdělávání pro pedagogy, terapeuty a rodiče*. Praha: Logos, 2017. ISBN 9788090670716.

ČADILOVÁ, V., JŮN, H., THOROVÁ, K. *Agrese u lidí s mentální retardací a s autismem*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-319-2.

ČADILOVÁ, V., ŽAMPACHOVÁ, Z. *Tvorba individuálních vzdělávacích plánů: pro žáky s poruchou autistického spektra*. Praha: Pasparta, 2016. ISBN 978-80-88163-39-8.

ČADILOVÁ, V., ŽAMPACHOVÁ, Z. *Specifika výchovy, vzdělávání a celoživotní podpory lidí s Aspergerovým syndromem*. Praha: IPPP, 2006. ISBN 80-86856-20-8.

ČADILOVÁ, V., ŽAMPACHOVÁ, Z. *Metodika práce asistenta pedagoga při aplikaci podpůrných opatření u žáků s poruchou autistického spektra nebo vybraným psychickým onemocněním*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4453-6.

ČADILOVÁ, V., ŽAMPACHOVÁ, Z. *Strukturované učení: vzdělávání dětí s autismem a jinými vývojovými poruchami*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-475-5.

DUBIN, N. *Šikana dětí s poruchami autistického spektra*. Praha: Portál, 2009. ISBN 80-7367-041-0.

GILLBERG, E., PEETERS, T. *Autismus – zdravotní a výchovné aspekty*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-856-2.

- GRANDINOVÁ, T., PANEK, R. *Mozek autisty*. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3115-8.
- GRANDIN, T. *Jak to vidím já*. Praha: Csémy Miklós ve spolupráci s Janou Csémy, 2015. ISBN 978-80-906078-0-4.
- KENDÍKOVÁ, J., VOSMIK, M. *Jak zvládnout problémy dětí se školou*. Praha: Pasparta, 2016. ISBN 978-80-905576-0-4.
- KOLÁŘ, M. *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-871-5.
- MERTIN, V., KREJČOVÁ, L. *Problémy s chováním ve škole – jak na ně: individuální výchovný plán*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-026-4.
- NAOKI, H. *A proto skáču!* Praha: Pasparta, 2016. ISBN 978-80-7432-711-7.
- PEŠEK, R. *Co často zajímá rodiče a učitele dětí s Aspergerovým syndromem: nebojujte s těmito dětmi, uče se s nimi „tančit“*. 2. vydání. Praha: Pasparta, 2017. ISBN 978-80-88163-65-7.
- ŘÍČAN, P., JANTOŠOVÁ, P. *Jak na šikanu*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2991-6.
- SAINSBURY, C. *Marťan na hřišti: jak porozumět žákům s Aspergerovým syndromem*. Praha: Pasparta, 2016. ISBN 978-80-905993-8-3.
- THOROVÁ, K. *Poruchy autistického spektra*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-091-7.
- TUCKERMANN, A., HÄUßLER, A., LAUSMANN, E. *Strukturované učení v praxi: uplatnění principů Strukturovaného učení v prostředí běžné školy*. Praha: Pasparta, 2014. ISBN 978-80-905576-3-5.
- WELTON, J. *Povím vám o Aspergerově syndromu*. Brno: Edika, 2014. ISBN 978-80-266-0564-5.
- ZOBAČOVÁ, H. *Obrázkovnik pro nácvik správného chování*. Praha: Pasparta, 2018. ISBN 978-80-88163-92-3.
- ŽAMPACHOVÁ, Z., ČADILOVÁ, V. *Metodika práce asistenta pedagoga se žákem s poruchami autistického spektra*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3377-6.

Další literatura

- A Matthews – Stop šikaně
- M. Kolář – Nová cesta k léčbě šikany
- P. Jarošová, ... – Psychologie školní šikany
- L. Bittmannová – Prevence a účinné řešení šikany
- A. Černá – Kyberšikana
- V. Rogers – Kyberšikana
- J. Robert – Nenech si to líbit – Ochrana dítěte před sexuálním zneužitím

- Z. Martínek – Agresivita a kriminalita školní mládeže
- M. Kolář – Bolest šikanování
- P. Říčan – Agresivita a šikana mezi dětmi
- O. Matoušek, Andrea Kroftová – Problémové dítě v rodině a ve škole
- T. Doyle – Proč mě pořád někdo šikanuje? – rady, jak zvládat malé tyrany
- J. Woordewindová – Příručka prevence alkoholu, drog a tabáku
- M. Borník – Drogy – co bychom o nich měli vědět
- J. Skála – Alkohol a jiné (psychotropní) drogy
- T. Šišková – Výchova k toleranci a proti rasismu
- F. Gál – Násilí

PŘÍLOHA Č. 1 – KRIZOVÝ PLÁN PRO PREVENCI VZNIKU PROBLÉMOVÝCH SITUACÍ TÝKAJÍCÍCH SE ŽÁKA S PAS

Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS

Zajištění bezpečnosti a zdraví – školní řád – krizový plán

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školní zákon“), ve znění pozdějších předpisů, stanovuje v § 22 povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků, kdy žáci a studenti jsou povinni řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat; dodržovat školní a vnitřní řád, předpisy a pokyny školy a školského zařízení o ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni; plnit pokyny pedagogických pracovníků škol a školských zařízení vydané v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem.

Zletilí žáci a studenti jsou podle § 22 odst. 2 školského zákona povinni informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání; dokládat důvody své nepřítomnosti ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem; oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 školského zákona a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost žáka a studenta, a změny v těchto údajích.

Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou rovněž podle § 22 odst. 3 školského zákona povinni zajistit, aby žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení; na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka; informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích dítěte nebo žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání; dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem; oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 školského zákona a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost dítěte a žáka, a změny v těchto údajích.

Dle § 22b školského zákona je povinností pedagogického pracovníka vykonávat pedagogickou činnost v souladu se zásadami a cíli vzdělávání; chránit a respektovat práva dítěte, žáka nebo studenta; chránit bezpečí a zdraví dítěte, žáka a studenta a předcházet všem formám rizikového chování ve školách a školských zařízeních; svým přístupem k výchově a vzdělávání vytvářet pozitivní a bezpečné klima ve školním prostředí a podporovat jeho rozvoj; zachovávat mlčenlivost a chránit před zneužitím osobní údaje, informace o zdravotním stavu dětí, žáků

a studentů a výsledky poradenské pomoci školského poradenského zařízení a školního poradenského pracoviště, s nimiž přišel do styku; poskytovat dítěti, žákovi a studentovi nebo zákonnému zástupci nezletilého dítěte nebo žáka informace spojené s výchovou a vzděláváním.

Školy a školská zařízení jsou povinny při vzdělávání a s ním souvisejících činnostech dodržovat bezpečnost a ochranu zdraví ve školách a školských zařízeních dle § 29 školského zákona.

Obecně platná pravidla dodržování bezpečnosti při výuce, o přestávkách, při pohybu v prostorách školy i mimo ni, při odborném výcviku atd., vymezená v příloze č. 14 Rizikové chování v materiálu „Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28)“, jsou doporučující pro všechny skupiny dětí, žáků a studentů, tedy i pro děti, žáky a studenty s PAS.

Krizový plán vytváříme pouze u žáků, u nichž existuje důvodný předpoklad, že mohou vzniknout situace ohrožující zdraví či život žáka/žáků, např. opakované agresivní či autoagresivní afektivní stavy. Měl by obsahovat postupy, které přesně řeší individuální krizové situace, jež mohou nastat. Postupy by měly být jasné a závazné pro každého pracovníka školy a určující konkrétní kompetence a odpovědnost jednotlivých zaměstnanců. Krizový plán by měl obsahovat popis konkrétních kroků při vzniku situací, ve kterých by mohlo dojít k ohrožení zdraví či života žáka/žáků, vymezení kompetencí a odpovědnosti jednotlivých zaměstnanců, včetně přesného stanovení podmínek, kdy a za jakých okolností škola žádá o pomoc jiné odborníky, např. Zdravotnickou záchrannou službu.

Krizový plán

V prostředí školy se snažíme předcházet vzniku problémového chování a krizových situací u žáků s PAS. Vhodné postupy práce s žákem v rámci vzdělávání i v rámci mimoškolních aktivit (v rámci školy) jsou popsány v individuálním vzdělávacím plánu. Informace o vhodných postupech práce se žákem s PAS jsou v doporučení ŠPZ uvedeny obvykle v „Závěrech podstatných pro vzdělávání žáka a jeho pobyt ve škole“ a dále jsou podrobněji rozepsány v části „Podpůrná opatření jiného druhu“. Krizové situace u žáků s PAS jsou obvykle důsledkem podcenění některých specifíků v jejich chování, např. nepochopení právě probíhající situaci, pocit nepochopení nebo naopak potřeba zvýšené pozornosti.

U pracovníků školního poradenského pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce, školní speciální pedagog, školní psycholog) lze předpokládat hlubší znalosti, jak zvládat rizikové a agresivní chování žáků. Tito pedagogičtí pracovníci zajišťují primárně také podporu pedagogů ve třídách, pokud takové situace nastanou.

Po proběhlé krizové situaci u žáka s PAS je vhodné vysvětlit spolužákům, co bylo příčinou reakce, jak můžeme těmto reakcím předcházet a dále jak se můžeme v podobných situacích zachovat. Vždy je potřeba vycházet z aktuální situace a nejlépe ke spolupráci přizvat pracovníky školního poradenského pracoviště, případně vyhodnotit závažnost celé situace a následně postupovat v zájmu ochrany zdraví žáka.

Jako nejzávažnější hodnotíme situace, kdy by mohlo dojít k ohrožení zdraví či života samotného žáka s PAS nebo jeho spolužáků, pedagogických i nepedagogických pracovníků školy. V takovém případě je nezbytné dodržet následující postup:

- 1) **V případě agresivního chování žáka** (např. brachiální agrese; kousání; kopání; házení předmětů, hraček či ničení vybavení třídy):
  - snažíme se zajistit bezpečí ostatním žákům (zajistíme odchod žáka s PAS × ostatních žáků ze třídy), na žáka v akutním afektivním stavu hovoříme klidným hlasem (v případě, že žák reaguje negativně, nekomunikujeme s ním), popisujeme situaci, snažíme se ho uklidnit, odstraníme z žákova dosahu nebezpečné předměty (např. židle, nůžky);
  - přivoláme pomoc alespoň jednoho dalšího dospělého, prostřednictvím mobilního telefonu, s pomocí žáků, případně dalších dospělých osob;
  - stále se snažíme žáka verbálně uklidnit, pomalu se k němu přibližujeme, ale pouze do bezpečné vzdálenosti. Je také vhodné udržet mezi žákem a námi ochrannou bariéru (např. školní lavice);
  - pokud žák na uklidňování reaguje, můžeme se k němu dále přibližovat, přičemž stále hovoříme klidným hlasem a uklidňujeme ho (vždy je třeba vzít v úvahu fyzickou sílu žáka, která se v situaci afektu násobí);
  - snažíme se, aby se žák posadil např. na zem, na židli, na koberec a pokračujeme v jeho zklidňování;
  - pokud afekt stále trvá, udržujeme bezpečný odstup, hlídáme, aby si žák neublížil, zajišťujeme prostor (např. u oken), verbálně ho uklidňujeme a čekáme na pomoc dalšího dospělého;
  - kontaktujeme zákonné zástupce žáka, v případě potřeby Zdravotnickou záchrannou službu, při agresi vůči druhým osobám i Policii ČR (ve zvlášť závažných případech).

PLÁN A – ODVEDENÍ ŽÁKA:

- vyučující zajistí bezpečnost žáků ve třídě a podle předem nastavených pravidel v Krizovém plánu požádá o spolupráci další pedagogické pracovníky tak, aby bylo možné převést žáka v akutní krizi do klidného a bezpečného prostředí,
- vyučující vyčká momentu uklidnění žáka. Následně uplatňuje prvky motivace ke znovunavrácení žáka do učebního procesu, případně při přetrvávajícím afektu je informován zákonný zástupce žáka nebo je zavolána Zdravotnická záchranná služba.

PLÁN B – ODVEDENÍ TŘÍDY:

- v případě, že chování žáka s PAS je natolik ohrožující, že není možné jeho převedení do jiného prostoru školy, vyučující opět zajistí spolupráci s určenými pedagogickými pracovníky školy dle pravidel nastavených v Krizovém plánu a zajistí bezpečné přesunutí žáků třídy do náhradních prostor,
- pokračuje snaha o zklidnění žáka, pokud se zklidnění žáka nedaří, je třeba upozornit zákonného zástupce, případně požádat o odbornou pomoc (Zdravotnická záchranná služba).

2) V případě autoagresivního chování žáka (např. kousání se; bouchání se do hlavy; bití hlavou o stěnu/o zem; vytrhávání si vlasů):

- snažíme se zajistit bezpečí ostatním žákům (zajistíme odchod žáků ze třídy). Na žáka v akutním afektivním stavu hovoříme klidným hlasem, snažíme se ho uklidnit;
- přivoláme pomoc alespoň jednoho dalšího dospělého prostřednictvím mobilního telefonu, s pomocí žáků, případně dalších dospělých osob;
- stále se snažíme žáka verbálně uklidnit, pomalu se přibližujeme k žákovi (do bezpečné vzdálenosti), snažíme se autoagresivní chování zastavit (vždy je třeba nutné vzít v úvahu fyzickou sílu žáka, která se v situaci afektu násobí), např. vzít žáka za ruce, navázat oční kontakt, nabídnout alternativu (změnu situace);
- v případě velké fyzické síly čekáme na pomoc dalšího dospělého;
- kontaktujeme zákonné zástupce žáka, v případě potřeby Zdravotnickou záchrannou službu, při agresi vůči druhým osobám i Policii ČR (ve zvláště závažných případech).

3) V případě vzniku rizikové situace mimo budovu školy (např. vycházka; školní akce):

- povinností pedagogického pracovníka je chránit bezpečí a zdraví žáka i mimo budovu školy/školského zařízení, kdy provádění této zásady má svůj odraz ve školském zákoně a dalších prováděcích předpisech. Jedná se např. o pravidla, která se týkají pedagogického dohledu nad žáky v případě výuky mimo místo, kde se obvykle uskutečňuje vzdělávání (např. § 3 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje, že při akcích mimo místo, kde škola uskutečňuje vzdělávání, nesmí na jednu osobu zajišťující bezpečnost a ochranu zdraví žáků připadnout více než 25 žáků. Výjimku z tohoto počtu může stanovit s ohledem na náročnost zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ředitel školy);
- pedagogický pracovník by měl při mimoškolních akcích zohlednit specifika projevů žáka s PAS (např. pro některé žáky s PAS může být cestování v MHD v dopravní špičce spouštěčem problémového chování);

- jestliže přeci jen dojde ke krizové situaci, snažíme se zajistit bezpečí ostatním žákům, žáka s PAS se snažíme verbálně uklidňovat, zastavit ho, přimět ho, aby se posadil, fyzicky blokuje cestu k silnici a dalším nebezpečným místům (např. vodní plocha, koleje);
- je také vhodné zajistit, aby se do řešení situace nezapojovali kolemjdoucí a ostatní neznámé/nepoučené osoby;
- čekáme, až afekt u žáka s PAS zeslábně, informujeme o situaci školu a zákonné zástupce žáka, dohodneme se na dalších krocích;
- v případě, že je situace i nadále vážná, kontaktujeme Zdravotnickou záchrannou službu, při agresi vůči druhým osobám i Policii ČR (ve zvlášť závažných případech).

PLÁN C – SCÉNÁŘ MIMOŠKOLNÍCH AKCÍ:

- pokud se žák účastní mimoškolní akce (např. divadelní představení; výstavy; besedy; návštěva knihovny; školní výlety; exkurze), musí být o času konání, průběhu a náplni včas informován samotný žák i jeho zákonný zástupce. Mimoškolní akce se žák účastní po vzájemné domluvě třídního učitele a zákonného zástupce, s přihlédnutím ke specifickým projevům žáka s PAS v chování, k aktuálnímu stavu žáka a charakteru akce;
- po dobu mimoškolní akce se pedagogický pracovník věnuje zejména zabezpečení bezpečí žáka s PAS i ostatních žáků, snaží se předcházet krizovým situacím;
- v případě problémového chování realizuje pedagogický pracovník krizový scénář dle pravidel popsaných v Krizovém plánu, případně postupuje obdobně jako v plánu A. Každá taková situace by měla být následně zaznamenána, měly by být zachyceny její příčiny, průběh a postupy při řešení, zároveň by se mělo zaznamenat, zda a případně co napomohlo k řešení situace.

Seznam organizací z oblasti sociálních služeb, které se v ČR zabývají péčí o žáky s PAS – Zlínský kraj

Název organizace	Zaměření	Adresa	Webové stránky	Telefonní, e-mailový kontakt
Auxilium, o.p.s.	Raná péče, sociálně aktivizační služby, osobní asistence, odlehčovací služba	Nemocniční 945, 755 01 Vsetín	http://www.auxilium.cz	auxilium@auxilium.cz
Centrum ÁČKO, p.o.	Odborné sociální poradenství, odlehčovací služby, sociální rehabilitace, setkání rodičů, pečujících	Husova 402/15, 757 01 Valašské Meziříčí	http://www.centrum-acko.cz	571 685 082 info@centrum-acko.cz
D centrum, z.s.	Ambulantní a terénní programy rodičům a dětem	Chlumská 453, 763 02 Zlín	http://www.dcentrumzlin.cz	739 966 554 info@dcentrumzlin.cz
Středisko rané péče Educo Zlín, z.s.	Raná péče	Chlumská 453, 763 02 Zlín-Louky	http://www.ranapecezlin.cz	739 777 729 ranapece.zlin@volny.cz
Unie Kompas, o.s.	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, terénní program, odborné sociální poradenství	Pod Stráněmi 2505, 760 01 Zlín	https://www.unko.cz/	577 011 947 dotazy@unko.cz
Za sklem, o.s.	Odborné sociální poradenství, sociálně aktivizační služby, sociální rehabilitace	Pardubská 293, 763 12 Zlín	http://www.zasklem.com	603 816 230 poradna@zasklem.com

PŘÍLOHA Č. 2 – KRIZOVÝ PLÁN – OZNAMOVÁNÍ TRESTNÉ ČINNOSTI

Krizový plán – oznamování trestné činnosti

V případě, že je zaměstnanec školy svědkem trestné činnosti nebo se o ní dozví, ohlásí to řediteli školy. Je proveden písemný zápis. Škola celou záležitost oznámí Policii ČR. Trestnou činností se rozumí užívání omamných látek, gamblerství, šikana, týrání, vraždy, loupeže, pohlavního zneužívání, znásilnění, majetková trestná činnost, dále vystavení šikaně či týrání, příp. jinému nežádoucímu zacházení ve škole i mimo školu apod.

Krizový plán školy

Krizový plán školy slouží pedagogickým pracovníkům jako návod při řešení výskytu rizikového chování žáků.

Postup pedagoga v případě rizikového chování žáka/ů

- Pedagogický pracovník sepíše na připravený formulář stručný záznam s vyjádřením žáka.
- Oznámí skutečnost třídnímu učiteli a zároveň metodikovi prevence.
- Záznam založí školní metodik prevence do svého deníku. Pokud skutečnost zjistí třídní učitel, oznámí ji metodikovi prevence.
- Třídní učitel a metodik prevence se domluví na postupu, situaci prošetří, provedou zápis (metodik uloží).
- Třídní učitel informuje rodiče o chování jejich dítěte a o následném kázeňském postihu (ŽK, telefonicky, nebo pohovor).
- Jedná-li se o závažnější prohřešek, metodik prevence a třídní učitel postupují dle krizového plánu, prošetří situaci, informují ředitele školy, informují rodiče, svolají výchovnou komisi.

POSTUP ŠKOLY PŘI DIAGNOSTICE A VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANY

ŠIKANA

Co je šikana

- Jakékoliv chování, jehož záměrem je opakovaně ubližovat, ohrožovat nebo zastrašovat jiného člověka, případně skupinu lidí.
- Zahrnuje jak fyzický útok v podobě bití, poškozování věcí druhé osobě, tak i útok slovní v podobě vydírání, nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování.
- Většina případů šikany mezi dětmi se odehrává ve škole, na cestě do školy nebo ze školy, případně v okolí bydliště. Nebezpečí šikany spočívá především v závažnosti, dlouhodobém působení a s tím souvisejících následcích v oblasti duševního a fyzického zdraví.

Druhy šikany

- **Fyzická agrese** – agresor používá k šikanování oběti fyzické násilí, popřípadě předměty, kterými učiní útok důraznějším (baseballová pálka, batoh apod.).
- **Slovní agrese a zastrašování** – agresor oběti vyhrožuje fyzickým útokem, zastrašuje, nadává jí, vysmívá se nebo jí zastrašuje.
- **Krádeže, ničení a manipulace s věcmi** – agresor oběti ničí a odcizuje věci nebo si věci půjčuje a vrací je znehodnocené (zejména tužky, celý penál a jiné školní pomůcky).
- **Násilné a manipulativní příkazy** – agresor nutí oběť k různým nepříjemným činnostem a úkolům (např. psát za někoho domácí úkoly, nosit a odevzdávat svačinu či kapesné).

Kdo bývá dětskou obětí šikany

- Dítě, které se neumí nebo nemůže bránit.
- Dítě, které se jakýmkoliv způsobem odlišuje od očekávaného průměru (nosí brýle, přestěhovalo se, má nadváhu apod.)
- Dítě fyzicky slabé, popř. uzavřené, které těžko navazuje osobní kontakt s ostatními dětmi.
- Dítě duševně zaostalejší, popř. pomalejší v uvažování.
- Dítě jiné barvy pleti, často příslušník národnostní menšiny.
- Dítě nadprůměrně duševně vybavené, dětský genius.

Jak poznáme dítě-agresora

- Bývá zpravidla starší, tělesně zdatný, agresivní k vrstevníkům a mnohdy i k učitelům, mívá kázeňské problémy.
- Může být všeobecně oblíbený, temperamentní, sebevědomý, méně nadaný a někdy až překvapivě nebezpečný.
- V kolektivu často vystupuje v roli vůdce.
- Pochází často z rodiny, kde je fyzické, popř. psychické násilí používáno jako běžný komunikační prostředek.
- K maskování svých činů často používá "důvěryhodné vysvětlení", které se snaží opřít o tvrzení svých obdivovatelů.

Jaké může být dítě-agresor

- **Hrubián** – primitivní, impulsivní, hrubý, s kázeňskými problémy, má narušený vztah k autoritě, mnohdy zapojený do gangů páchajících trestnou činností, forma: šikanuje tvrdě a nelítostně, vyžaduje absolutní poslušnost, šikanování používá cíleně k zastrahování

ostatních, rodinné prostředí - častý výskyt agrese a brutality rodičů, agresori násilí napodobují a vracejí.

- **Elegán** – velmi slušný, kultivovaný, zvýšeně úzkostný, forma – násilí a mučení je cílené a rafinované, skryté, bez přítomnosti svědků, rodinné prostředí – časté uplatňování důsledného a náročného přístupu, někdy až vojenského drilu bez lásky.
- **Vtipálek** – optimistický, dobrodružný, srandista, se značnou sebedůvěrou, výmluvný, většinou oblíbený a vlivný, forma: šikanuje pro pobavení sebe i ostatních, má snahu vypíchnout rádoby humorné a zábavné stránky oběti, rodinné prostředí: citová deprivace, nepřítomnost duchovních a mravních hodnot.

Jaké následky může mít šikanované dítě

- V dlouhodobém horizontu může šikana vést k poškození fyzického a psychického zdraví.
- Poškození bývají mnohdy nevratného charakteru, osobnost jedince je narušena dříve, než se stačila plně rozvinout.
- Dochází k přetrhání citových vazeb na své nejbližší.
- Ponižování lidské důstojnosti vedoucí ke ztrátě důvěry k autoritám, která je doprovázená ztrátou iluzí o celé společnosti, která nedokáže garantovat alespoň minimální ochranu před násilím slabým a bezbranným jedincům společnosti.

Na co upozornit začínajícího školáka

- Při nástupu do školy informujte své dítě o možném nebezpečí a jednotlivých projevech šikany, např. formou pohádky či příběhu.
- Zdůrazněte, že se nemusí bát o šikaně otevřeně mluvit.
- Věnujte se svému dítěti, naslouchejte mu, všímejte si detailů vyprávění o dění ve škole i mimo ni.
- Seznamte se dítě s širším okruhem osob, na které se může v případě potřeby obrátit.
- Zdůrazněte, že nikdo nemá právo ubližovat druhým. Vhodné je použít nějaké ukázky z pohádky, např. nad nikoho se nepovyšuj a před nikým se neponižuj.

- Upozorněte dítě na kriminální pozadí těchto skutků mezi dospělými a možnost stíhání případných aktérů.
- Informujte dítě o tom, že vhodnou obranou proti šikaně je dobrá parta a kamarádi, kteří se nebojí pomoci jeden druhému a projevy šikany oznámit.
- Při pravidelných návštěvách rodičovských schůzek se informujte nejen na prospěch Vašeho dítěte, ale i na zařazení dítěte v kolektivu, popř. na jeho chování o vyučování i mimo něj.
- Promluvte o svých obavách s učitelem, ptejte se učitele na jeho názor na šikanu a nebojte se s ním spolupracovat. Je to Váš spojenec.
- Ptejte se učitelů, zda se problémem šikany zabývají, jak šikanu zjišťují, jak následně postupují a zda sledují projevy chování i mimo vyučování.

Varovné signály pro rodiče

- Za dítětem domů nedochází žádný spolužák ani kamarád.
- Dítě je zaražené, smutné a nemluví o tom, co se děje ve škole.
- Špatně usíná, zdají se mu hrůzostrašné sny, křičí ze spaní.
- Dochází ke zhoršení prospěchu, je nesoustředěné a často bez zájmu.
- Před odchodem do školy nebo při příchodu ze školy si dítě stěžuje na zdravotní problémy.
- Dítě často navštěvuje lékaře – má zvýšenou absenci, někdy i neomluvené hodiny.
- Do školy a ze školy chodí oklikami, může chodit i za školu.
- Domů přichází s roztrhaným oblečením, poškozenými školními pomůckami nebo bez nich.
- Často potřebuje peníze, ztrácí kapesné, kupuje fiktivní školní pomůcky a neplatí obědy.
- Dítě může chodit domů hladové, přestože dostává svačiny a má zajištěné obědy ve škole.
- Nedokáže přesvědčivě vysvětlit svoje zranění.
- Nechce chodit na tělesnou výchovu, má odřeniny, škrábance nebo řezné rány, které se nedají uspokojivě vysvětlit.

- Je osamocené, s nikým se nebaví, nemá kamaráda, má často smutnou náladu, působí nešťastně a ustrašeně, stává se uzavřeným.
- Dítě trpí poruchami soustředění, je smutné natolik, že se u něj může vyvinout patologický smutek – deprese.
- Vyhrožuje sebevraždou nebo se o ní dokonce pokusí.

Jak mají rodiče postupovat a co mohou při podezření na šikanu dělat

- Především ujistěte své dítě, že jste zcela na jeho straně, má vaši plnou podporu a může se spolehnout na vaši ochranu.
- Zjistěte o útoku na vaše dítě co nejvíce informací.
- Požádejte o pomoc ostatní členy rodiny.
- V případě vážného fyzického napadení nechte své dítě odborně ošetřit a neposílejte ho následující dny do přímého kontaktu s předpokládanými útočníky.
- obraťte se na školu, nebojte se o šikaně promluvit otevřeně, např. na třídní schůzce, možná nebudete sami.
- Máte-li na ni podezření, spojte se s ředitelem školy nebo s třídním učitelem. Pokud podáváte písemnou žádost nebo stížnost, mějte schovanou kopii dopisu.
- Trvejte na osobní schůzce a neřešte celou záležitost pouze telefonicky.
- Nebojte se požádat ředitele o přeložení dítěte do jiné třídy, případně školy. Zkuste si ověřit poměry, které vládnu na jiné škole.
- Pokud s vedením školy nenajdete společné řešení, nevzdávejte to, obraťte se na příslušný školský úřad nebo na školní inspekci.
- Nechtějte po svých dětech, aby byly statečné a vrátily to, co se jim stalo. Nemají na to sílu a řešení to není. Jednejte bez prodlení sami.
- Pomozte svému dítěti zvládnout psychickou zátěž a informujte ho, jak se vyhnout nebezpečným situacím (např. co odpovědět, jak reagovat na provokace a jak zvládnout situaci v případě ohrožení).

- V případě důvodného podezření na páchaní trestné činnosti na vašem dítěti informujte neprodleně Policii ČR.

Lidská práva a právní následky

Státem ratifikovaná **Úmluva o právech dítěte** zaručuje všem dětem v pedagogických zařízeních bezpečný pobyt bez poškozování zdraví a ohrožení života. Šikanování je v řadě případů trestnou činností.

1. Šikana může **naplňovat skutkovou podstatu trestných činů** (omezování osobní svobody, krádeže, ublížení na zdraví, poškozování cizí věci, vydírání, loupeže, rasově motivované skutky, znásilnění, pohlavní zneužívání).
2. Osoba mladší **15 let není trestně odpovědná**, ale **soud pro mládež** jí může uložit podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, některá z následujících doporučení: **dohled probačního úředníka, zařazení do** terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného **výchovného programu ve střediscích výchovné péče, ochrannou výchovu**.
3. **Trestní odpovědnost mladistvých (15-18 let) je posuzována soudy pro mládež** podle zákona č. 218/2003 Sb., s ohledem na rozumovou a mravní vyspělost osoby, proti níž se vede trestní řízení.
4. Po dovršení 18 let věku jsou osoby plně trestně odpovědné a projednávají se běžným způsobem v trestním řízení.

Stane-li se vaše dítě obětí nebo svědkem **šikany, mívá kromě strachu pocit studu a spoluviny**, přestože se jí nezúčastnilo. Vždy svým dětem naslouchejte a nezlehčujte, co vám vypráví. Snažte se přesně zjistit, co se dělo. Pamatujte, že dítě bude hledat pomoc nejprve u vás!

Škola je povinna řešit šikanu ve škole a na akcích pořádaných školou, mimo školu je to věc policie a rodičů. Diagnostiku a vyšetřování šikany provádí osoba, která má sílu celý proces ustát nebo osoba tímto pověřená – ředitel školy, zástupce ředitele, výchovný poradce a školní metodik prevence.

Učitel je svědkem šikany – brutálního násilí

- Překonání šoku pedagoga!
- Bezprostřední záchrana oběti (zaštitit svým tělem oběť)! Odvést okamžitě ze třídy!
- Ihned se vrátit zpět do třídy nebo do ní poslat jiného pedagoga, příp. pověřit dozorem někoho ze žáků (zabránění domluvě agresorů na křivé skupinové výpovědi)!
- Zalarmovat určený tým – ředitel školy, zástupce ředitele, výchovný poradce a školní metodik prevence a domluví se na spolupráci při vyšetřování – i za cenu přerušování výuky!
- Pokračovat v pomoci a podpoře oběti (dát oběti napít, zajistit lékařské vyšetření)! Po návratu od lékaře nepouštět oběť zpět do třídy.
- Kontaktovat rodiče oběti. Při rozhovoru s rodiči se vyvarovat slovu šikana, lépe je používat trápěné nebo ubližované dítě. Hovořit s nimi „na rovinu“, ujistit je, že se konflikt řeší. Dohodnout s rodiči, jakým způsobem bude zajištěna bezpečnost dítěte (nejlépe nechat doma). Ohlásit celou věc policii.
- Následuje vlastní vyšetřování.

OVĚŘENÍ SITUACE A KONTAKTOVANÍ ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE DÍTĚTE UČITELEM:

- **Zavolat rodičům** (ne v přítomnosti dítěte!) Při rozhovoru s rodiči nemluvit o šikaně, pouze si ověřit signály (pomočování, zvraty v chování, noční děsy, poškození věcí, změny v chování, zhoršení prospěchu, vyhýbání se tělocviku – modřiny apod.).
- **Upozornit, že se o tom dítě nemá dozvědět** (aby se to nedoneslo do třídy c) vyžádat souhlas rodičů k vyšetřování, zdůraznit zájem na bezpečí dítěte.
- **Podepsat souhlas k vyšetřování**
- **Najít tým** – ředitel školy, zástupce ředitele, výchovný poradce a školní metodik prevence, (max. 3), kteří budou spolupracovat na šetření. (Třídní učitel může spolupracovat, ale nesmí být hlavní vyšetřovatel.)
- **Nalezení vhodných informátorů.** Obezřetně promluvit s vhodnými spolužáky tak, aby se to nedoneslo třídě (nejvhodnějšími informátory jsou průměrní studenti, ne hvězdy, ne podprůměrní)

- **Nalezení vhodných svědků.** Promluvit s více informátory, případně je požádat, zdali by to mohli dosvědčit. Nenaléhat!
- **VYŠETŘOVÁNÍ** – upozornit na provádění zápisu – netlačit, nechat je říct to, co chtějí, mít při vyšetřování třetí osobu proti obvinění ze strany rodičů – pokračuje pomoc a podpora oběti
- **ROZHOVOR SE SVĚDKY** – vše si zapisovat – svědky vyslechnout postupně, pokud se rozcházejí ve výpovědi, je možná konfrontace všech svědků, navodit atmosféru podpory a povzbuzení, že jejich spolupráce nebude prozrazena a je zajištěna jejich bezpečnost.

Rozhovor s agresory

- **Vše si zapisovat.**
- **Agresor se po rozhovoru nesmí vrátit zpět do třídy!** Vyšetřující by měli být vždy v početní převaze.
- **Zahřívací předkolo.** Sednout si proti agresorovi, říct mu to „natvrdo“, chtít vědět, co všechno dělal, upozornit na zapisování, potom mlčet!
- **Monolog.** Narušit mu jeho prostor, dívat se do očí, nepovzbuzovat, jen si vše zapisovat, počkat až domluví
- **Dialog.** Doplnující otázky Klást otázky tak, aby se zapletl do vlastních lží, stupňovat citové napětí, nabídnout polehčující okolnosti v případě přiznání se, nechat si od něj podepsat zápis, pokud nepodepíše, oznámit mu, že budou informováni rodiče. Zopakovat se všemi agresory. **Každého po rozhovoru odvést do jiné třídy.**
- **Konfrontace.** Všem agresorům naráz oznámit, jak kdo z nich vypovídal, začnou se mezi sebou dohadovat a pomlouvat.

Rozhovor s obětí

- **Vše si zapisovat**
- Rozhovor provést na místě, které je bezpečné, sedět vedle sebe jako partneři, bez třetí osoby. - **Bez nátlaku!** (Zeptat se, jak se mu daří, co se děje doma..., mluvit o pocitech – „Mám pocit, že se ve třídě necítíš dobře, chceš mi o tom něco říct?“ apod.)

- Sdělit oběti **možnosti řešení a nechat oběť vybrat** – metoda usmíření, metoda vnějšího nátlaku. **Zajistit ochranu oběti** – nechat ji bezpečně odejít ze školy (informovat rodiče) nebo zajistit její ochranu!
- **Agresorům oznámit, jak budou postiženi** v případě, že oběť znovu napadnou (např. při jakémkoli náznaku šikanování budou vyloučeni nebo bude případ nahlášen policii). Zdůraznit, že k jejich snaze napravit situaci bude přihlédnuto ve výchovné komisi.

Metoda usmíření

Provádí se především **u počátečních stádií šikany** a vykazuje-li agresor ochotu své chování změnit. Metodě usmíření předchází: - rozhovor s informátory a oběťmi, nalezení vhodných svědků, rozhovory se svědky – rozhovor s obětí – rozhovor s agresory (v případě, že se ukáže, že agresor není ochoten ke změně, následuje metoda vnějšího nátlaku).

- **Společné setkání a hledání nápravy:** hovořit se třídou v komunitním kruhu (včetně třídního učitele), sezení neprotahovat, opakovat asi jednou za 14 dní, max. 20 min.
- **Omluva a usmíření agresora a oběti,** předkládání návrhů pro nápravu Vhodné otázky: Co si myslíte, že není v téhle třídě v pořádku? Co byste mohli udělat, aby se to příště nestalo? Kdo si myslí, že by byl schopen XY bránit? (ochránce dát do roviny oficiality, má povinnost ubližování ohlásit) Provést max. 4 sezení, při posledním položit otázku, jestli si myslí, že je problém vyřešen.

Metoda vnějšího nátlaku

Provádí se **u pokročilejších forem šikany**.

- Vytvořit výchovnou komisi: vyšetřovatel – VP, ŠMP, třídní učitel (nikdy ne vyšetřovatel, spíše jako svědek), ředitel (zástupce), nezávislý člověk (pracovníci CK). **Před zasedáním nejednat s rodiči agresorů!**
- Celá komise se sejde předem a domluví se, jaké budou asi tresty.
- **Agresoři chodí před komisi a znovu vypovídají,** sdělit, že komise rozhodne (tvářit se vážně).
- **Porada komise** o trestech. (Trestat intenzivně, ale mít kam stupňovat.)
- Zavolat agresory a **oznámit agresorům tresty.**

- **Oznámit potrestání před celou třídou** za přítomnosti celé komise! (Agresoři si stoupnou u dveří a vyslechnou si rozsudek.) Bez obětí!
- Následuje **komunitní kruh s třídním učitelem**. Při prvním sezení bez obětí!
- **Pozvat rodiče agresorů i obětí**. Ne najednou!
- **Rodiče obětí: informovat**, jak bylo zajištěno zdraví jejich dítěte a sdělit, jak byli agresoři potrestáni,
- Rodiče agresora: **rodiče agresorů informovat každého zvlášť**, sdělit, jak byly potrestány jejich děti, upozornit je na to, že je to závislé chování („určitě by si nechtěli vybrat partnerku, ke které by se chovali stejným způsobem“).
- **Vše si nechat podepsat.**

PŘÍLOHA Č. 3 – KYBERŠIKANA

Kyberšikana

Kyberšikana je poměrně specifický druh šikany, který k útokům využívá elektronické prostředky (např. mobilní telefon, e-mail, internet, ...). Stejně jako šikana klasická má za úkol někomu ublížit. Nejčastěji se projevuje posíláním urážlivých a zastrašujících e-mailů nebo SMS.

Kyberšikana může mít různou podobu

- Zasílání výhrůžných a krutých emailů a SMS zpráv, výhrůžné telefonáty nebo obtěžování přes chat.
- Vytváření webových stránek, které různými způsoby (verbálně, graficky, zvukově...) oběť šikany uráží a zesměšňují.
- Posílání obrázků, fotografií a video nahrávek spolužákům online – kde je oběť zesměšňována a karikována.
- Vyvěšení pornografických fotografií s tváří oběti na internetu.
- Případy, kdy agresori získají hesla a identifikační údaje oběti a pod jeho/jejím jménem zasílají ostatním vulgární, obtěžující zprávy, fotografie, videa.
- Fotografování, nahrávání oběti, kdy jsou pořízené záběry posílány ostatním spolužákům.

Odlišné rysy šikany a kyberšikany

Anonymita

- Většina obětí kyberšikany se nikdy nedozví, kdo je šikanoval, přezdívka, anonymní telefonní číslo, emailová adresa dávají agresorovi dostatečnou možnost zůstat skrytý. Díky tomu může svoji agresi stupňovat a dovolit si to co by si tváří tvář nedovolil.

Proměna agresora

- Agresorem většinou nebývají fyzicky silní lidé tak jako tomu je u běžné šikany, ale agresorem je člověk, který je silný v informačních technologiích a může to být **prakticky kdokoliv**.

Proměna oběti

- Obětí útoků je většinou outsider, ale nebývá to pravidlem tak jako je tomu u běžné šikany. Agresor si může oběť vybírat náhodně a pouze v kyberprostoru. Vyšší riziko hrozí dětem, které jsou na svých mobilech a počítačích závislé.

ŠIKANA se většinou odehrává ve škole, po cestě domů apod. – jde tedy o fyzická setkání, která se dají i trochu předvídat a je možné se jí i částečně vyhnout, ale před **KYBERŠIKANOU** není úniku. Agresor může oběť kontaktovat kdykoli se mu zachce, 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.

Kontrola

- Kyberšikana znesnadňuje kontrolu jak ze strany rodičů, tak i školy, u kyberšikany chybí klasické znaky šikanování, kterých by si mohli dospělí všimnout.

Čas

- Běžná šikana je opakovaná, ale vždy se jedná o jednorázovou záležitost. V případě kyberšikany se může oběť k urážlivým SMSkám, emailům, odkazům apod. kdykoliv vracet.

Publikum

- Divákem kybernetické šikany se může díky webovým stránkám stát kdokoliv na světě. Kyberšikana se navíc **NEMUSÍ ODEHRÁVAT OPAKOVANĚ**, stačí, když agresor např. Vyvěsí na web fotku oběti, tu si už kdokoliv může zkopírovat a rozšířit dál po světě, ještě dříve než ji poskytovatel serveru stačí stáhnout.

Co dělá rodič

- Přijměte fakt, že život ve virtuálním světě k vašim dětem patří.
- Pokud se v něm naučíte pohybovat, pomůže vám to pochopit vaše dítě.
- Vysvětlíte dětem, že ve virtuálním světě je čekají i rizika.

- Naučte své dítě chránit svou identitu.
- Pokud zjistíte, že agresor je ze školy dítěte, kontaktujte zástupce školy (ne rodiče agresora).
- Uložte nebo vytiskněte maily, SMS... - může posloužit jako důkazní materiál.
- Instituce zaměřené na prevenci kyberšikany a dalších nebezpečných jevů.
- Centrum prevence rizikové virtuální komunikace PdF UP.
- Projekt E-Bezpečí.
- Národní centrum bezpečného internetu (SaferInternet).

Jak se bránit kyberšikaně

- **Nereagovat** – tzn. neodpovídat agresorovi, protože konstruktivní debata není stejně možná.
- **Uložit, vytisknout**, popř. jinak **uchovat** emaily, SMSky, apod. jako **důkazní materiál**.
- **Změnit svou virtuální identitu** – vystupovat pod jinou přezdívkou, vytvořit si jiný email, změnit SIM kartu...
- Nikde **neuvádět** svou **skutečnou identitu** – jméno, věk, adresu, telefon... žádné údaje o sobě a blízkých, podle kterých bychom byli pro agresora identifikovatelní. Vystupovat pod obecnou nic neříkající přezdívkou.
- V případě, že se stanu obětí kyberšikany, **zkusit vypátrat, kdo je agresor** (prohlédnout si jeho osobní údaje apod.).
- **Kontaktovat poskytovatele serveru**, ze kterého nás agresor šikanuje a zamezit mu přístup.
- **Svěřit se rodičům.**
- **Svěřit se učitelům.**

<http://www.seznamsebezpecne.cz>

PŘÍLOHA Č. 4 – OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY

Omamné a psychotropní látky

Příznaky užívání návykových látek:

- **Absence** – neomluvené hodiny ve škole nebo jiné absence.
- **Drogová kultura** – ztotožňování se s drogovou kulturou.
- **Drogy a pomůcky** – nálezy drog nebo pomůcek k jejich užívání (injekční jehly, stříkačky, speciální dýmky).
- **Chování** – výrazné změny v chování, agresivita, podrážděnost, nervozita.
- **Odchody a útěky z domova** – tendence odcházet z domova na delší dobu bez vysvětlení.
- **Prospěch** – náhlé zhoršení prospěchu a chování ve škole, příp. problémy v kolektivu.
- **Zájmy** – změna původních zájmů.
- **Zevnějšek** – zhoršení vzhledu a péče o zevnějšek.

POSTUP ŠKOLY PŘI VÝSKYTU PODEZŘELÉ LÁTKY A PŘI PODEZŘENÍ NA UŽITÍ OMAMNÉ LÁTKY ŽÁKEM

Zajistí-li pedagog podezřelou látku a je podezřen, že se jedná o drogu či jinou škodlivou látku, pak **v přítomnosti dalšího člena pedagogického sboru uloží tuto látku do obálky.**

- Na obálku napíše datum, čas a místo zajištění látky, příp. komu byla odebrána, podepíše se a uvede jméno svědka. Obálku přelepí, opatří razítkem školy a uschová ji do školního trezoru. B) Ihned informuje vedení školy nebo alespoň ŠMP.
- Poté je nutné bezodkladně vyrozumět policii. Identifikaci provede vždy policie, nikoli zaměstnanec školy. Při převzetí neznámé látky policistou si škola nechá tuto skutečnost písemně potvrdit.
- Pokud je zajištěna podezřelá látka u dítěte, které jeví známky otravy, předá se látka stejným způsobem uložená přivolanému lékaři.

Pedagog neznámou látku ponechá na místě nálezů.

- Bezodkladně zavolá policii.
- Ihned informuje vedení školy nebo alespoň ŠMP.
- Do příjezdu policie zajistí dohled na místě nálezů, příp. zadrží studenta, u něhož byl nález učiněn. Při ohrožení zdraví žáka

V případě ohrožení zdraví žáka v důsledku podezření na požití omamné látky se postupuje tak, jako když žák přijde do školy s horečkou.

- Dítě jevící příznaky užití omamné látky je odvedeno ze třídy do místnosti, kde zůstane po dobu, než si pro něj přijdou rodiče nebo lékařská služba. Pedagog zajistí nad dítětem dohled dospělé osoby.
- Ihned informuje vedení školy nebo alespoň ŠMP.
- Škola bezodkladně informuje rodiče žáka nebo jeho zákonné zástupce o blíže nespecifikovaných zdravotních potížích studenta. Rodiče jsou vyzváni k tomu, aby si dítě co nejdříve vyzvedli ze školy, neboť je nutné lékařské vyšetření. Rodič si přijde do školy pro žáka je seznámen se zdravotními potížemi po užití stimulačních či kanabinoidních látek (jsou např. zornice rozšířené, nejistá chůze, nekontrolovatelné chování apod.), škola ape-luje na rodiče, aby s dítětem navštívili lékaře, pedagog odkáže rodiče na odborníky na specializovaných pracovištích.

Pokud si rodič do školy pro dítě nepřijde, škola přehodnotí zdravotní stav žáka, pracovník školy zavolá lékařskou službu (může jít o předávkování návykovou látkou). Rodič je o postupu školy předem informován.

V případě, že lékařská služba odmítá přijet, provedeme o tom zápis a necháme si podepsat svědky. V případě, že ho odmítají odvézt, necháme si od nich podepsat, že je dítě v pořádku.

- Škola vyhotoví zápis průběhu celého případu a stanoví postup, jak zamezí případnému výskytu žáka pod vlivem omamné látky nebo výskytu podezřelé látky ve škole.
- Ve školním řádu je uveden zákaz nošení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek v areálu školy včetně sankcí, které z porušení vyplývají.
- Proběhne třídní schůzka rodičů, seznámení s účinky a příznaky užití návykových látek dítěte, jak se škola k případu postaví, jak bude pracovat s rizikovou třídou v preventivní oblasti.
- Rodiče jsou vybídnuti ke spolupráci při výskytu sociálně nežádoucího chování, jsou seznámeni s náplní práce a konzultačními hodinami metodika prevence a výchovného poradce, Jsou seznámeni s tím, že dítě pod vlivem návykové látky ve škole porušuje vnitřní řád školy.
- Žák, který prokazatelně zneužíval omamnou látku v areálu školy a tím porušil řád školy, bude kázeňsky potrestán dle školního řádu.

- Škola pozve nejrychlejší cestou rodiče žáka k jednání se školou. Rodiče jsou seznámeni se všemi skutečnostmi případu, porušením řádu školy, návrhem výchovného opatření, který schválila a doporučila pedagogická rada.
- Škola doporučí rodičům žáka specializovanou pomoc odborníků.
- Škola vyhotoví dva zápisy z jednání, jeden obdrží rodiče, druhý zůstane uložen ve škole.
- Škola nabídne rodičům pomoc – monitorování, pravidelné schůzky R + TU, ŠMP.
- Žáci jsou obecnou formou seznámeni s případem a jsou upozorněni na závažnost držení, přechovávání a užívání návykové látky, a to nejen v areálu školy.
- Třída, v níž se problém objevil, bude monitorována, budou v ní pracovat odborníci /dlouhodobé prožitkové programy/ primární prevence, sekundární prevence.
- Škola informuje sociální odbor v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) nebo je v akutním ohrožení zdraví po požití drogy, tj. při nebezpečí předávkování a trvalého zdravotního poškození včetně vzniku návyku a bezprostředním ohrožení života nebo po průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole Při podezření, že žák zneužívá návykové látky (časná intervence)

Metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel, pověřený pracovník

- **Provede diskrétní šetření** – zjistí citlivě co nejvíce informací (od spolužáků, rodičů, z poradny apod.).
- **Provede pohovor s dítětem** – podle vztahu pracovníka s dítětem buď osobně, nebo za přítomnosti jiného učitele, nebo jiné osoby (psychologa, sociálních kurátorů, pracovníků oddělení pro dítě, kontaktního centra apod.).
- **Doporučí mu rozhovor s odborníkem** (Linka důvěry, pedagogicko-psychologická poradna, zdravotní zařízení, střediska výchovné péče apod.).
- Po důvodném podezření **citlivě informuje rodiče**, event. jiné **zákonné zástupce** a upozorní je na další postup školy v případě akutního ohrožení zdraví po požití drogy, -nebezpečí z předávkování a trvalého zdravotního poškození, včetně vzniku návyku hraní s bezprostředním ohrožením života.
- V případě negativní reakce rodičů na sdělené skutečnosti a v případě, že rodiče nezařídí pro žáka další péči, **uvědomí sociální odbor**. Pokud není v silách školy společně s rodiči problém vyřešit, doporučí další odbornou pomoc.

POSTUP ŠKOLY PŘI ŠETŘENÍ ZNEUŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK NEBO TRESTNÉ ČINNOSTI, PLNĚNÍ OZNAMOVACÍ POVINNOSTI ŠETŘENÍ A VÝSLECH POLICIÍ

Vstup policie do školy

Zaměstnanci školy se snaží o maximálně dobrou spolupráci, vzájemný respekt a vstřícnost.

- Policista je povinen **prokázat se**: stejnokrojem s identifikačním číslem nebo služebním průkazem nebo odznakem služby kriminální policie nebo ústním prohlášením „Policie“.
- V případě pochybností o totožnosti policisty si zaměstnanec školy **ověří totožnost** telefonickým dotazem na pracoviště policie.
- Ředitel školy nebo jeho zástupce se seznámí s **předmětem policejního úkonu** a důvodů, jež k němu vedou. Předvolání a předvedení žáka, podání vysvětlení a výslech Policie může vyžadovat podání vysvětlení, provádět výslech, předvolat nebo předvést žáka mimo školu. Výslech se provádí zpravidla policisty v občanském oděvu, převezení za použití civilního vozidla. Škola zajistí dohled dospělou osobou (ředitel školy, jeho zástupce, metodik prevence, není-li nikdo z těchto přítomen, třídní učitel) po celou dobu služebního zákroku.
- Písemně je zaznamenáno číslo policisty, jméno převáženého dítěte a datum. Po ukončení procesu je žák předán zpět do školy nebo je předán zákonnému zástupci. Vyrozumění rodičů provádí policista předem (u osoby mladší 15 let informuje také orgán sociálně právní ochrany mládeže), v případě, že tak neučinil, informuje rodiče třídní učitel nebo pracovník školy – o způsobu vyrozumění se domluví s policistou. Policista může úkon provést i v případě, že vyrozumění rodiče nelze zajistit a provedení úkonu nelze odložit. V případě, že by vyrozuměním rodičů bylo mařeno vyšetřování, vyrozumí škola zákonného zástupce bezprostředně po souhlasu policie. Podle zákona mohou být mladiství vyslýcháni i bez účasti osob vykonávajících dohled nad nezletilými. Na požádání policie ředitel školy poskytne vhodnou místnost k šetření žáka ve škole, zajistí také pedagogický dozor. Osoby přibrané k výslechu (dozor) mohou navrhnout odložení úkonu na pozdější dobu a v průběhu provádění takového úkonu navrhnout jeho přerušování nebo ukončení, pokud by provedení úkonu nebo pokračování v něm mělo nepříznivý vliv na psychický stav vyslýchané osoby. Pro děti a mládež platí v plné míře presumpce nevin.

PŘÍLOHA Č. 5 – JAK ZAJISTIT BEZPEČÍ PRO DĚTI

Jak zajistit bezpečí pro děti

Základní rady a informace pro rodiče a nejbližší

- Nikdo by neměl lépe **znát** své dítě než rodiče a prarodiče,
- dejte dítěti příležitost, aby vás dobře poznalo, využijte každou možnou chvíli **být s ním**,
- nepromarněte jedinou příležitost, kdy vám dítě chce něco sdělit (v takovou chvíli vše ostatní **musí** počkat),
- buďte dítěti **oporou**, snažte se, aby se svěřovalo právě vám,
- **zdraví a bezpečnost** dítěte je to nejpřednější,
- samotné dítě doma nechávejte jen v případě krajnosti,
- **všimněte si** chování svých dětí, pátrejte po příčině případných změn,
- využijte každé vhodné příležitosti a **učte** dítě rozeznávat, co je mravné a co ne,
- organizujte dětem volný čas s jejich souhlasem,
- vytvořte v rodině atmosféru **důvěry** a vzájemného respektu,
- objeví-li se v okolí osoba, kterou považujete za nebezpečnou, **musíte** o tom dítě šetrně informovat,
- řádně **prověřte** osobu, které svěřujete dítě na hlídání.

Když je nutné být doma sám

- Dobře **zkontroluj** okna a dveře, zda jsou zavřená,
- u telefonu měj **připravená** všechna důležitá telefonní čísla (rodiče, policie, záchranná služba),
- zaměstnej se nějakou **bezpečnou** činností (kreslení, čtení, práce na PC, pohodový pořad v TV)
- **neposkytuj** informace do telefonu, když si nejsi naprosto jist, s kým mluvíš, ani neříkej, že jsi sám doma,

- otevři dveře **pouze** osobě důvěrně známé,
- **nevod'** si do bytu cizí děti, kamaráda pouze se souhlasem rodičů,
- **nesleduj** v televizi a na internetu pořady s drastickými scénami.

Bezpečně na cestě do a ze školy

- Klíče od bytu měj uloženy na bezpečném místě,
- při odchodu z bytu nebo z domu uzamkni řádně dveře,
- do školy chod' vždy bezpečnou cestou, i když je delší,
- vyhýbej se opuštěným a nebezpečným místům,
- nechod' s cizími nebo podezřelými osobami, nesedej do jejich auta,
- do výtahu nevstupuj s osobou, která ti je čímkoli podezřelá,
- nikdy nejezdi autostopem,
- nedávej se do řeči s cizími lidmi, nic od nich neber,
- když se setkáš s agresivní osobou, snaž se: dostat se co nejrychleji pryč, pokud se nevyhneš kontaktu, udržuj si bezpečnou vzdálenost, pokud možno se jí nedotýkej a neprovokuj ji, v případě nouze použij některý z individuálních obranných prostředků (sprej, alarm apod.).

PŘÍLOHA Č. 6 – PORANĚNÍ O POHOZENOU JEHLU

Poranění o pohozenou jehlu

V posledních letech se stále častěji setkáváme s problémem, kterým jsou poranění o pohozené injekční jehly. Tyto injekční jehly odhazují na veřejných prostranstvích většinou injekční uživatelé drog a tím bezprostředně ohrožují osoby, které se o ně náhodně poraní.

O použité injekční jehly se děti obvykle poraní při hře na pískovišti či v parcích.

Opatření při poranění o pohozenou injekční jehlu

- Bezprostředně po poranění nechte ranku co nejdéle volně krváčet; krvácení sníží dávku viru, ranku nemačkejte.
- Po zastavení krvácení ranku důkladně vymyjte vodou a mýdlem a ošetřete desinfekčním roztokem – nejlépe Jodisolem nebo 0,2 % Persterilem, tyto roztoky mají antiseptický a protivirový účinek.
- Co nejdříve vyhledejte praktického lékaře, lékaře hygienické stanice nebo se přímo obraťte na nejbližší infekční oddělení nemocnice s poliklinikou.

Opatření při nálezů pohozené injekční jehly nebo stříkačky

- Objevíte-li někde pohozenou použitou injekční jehlu nebo stříkačku, zásadně se jí nedotýkejte a nález okamžitě oznámte Policii ČR na linku tísňového volání 158 nebo Městské policii na linku tísňového volání 156, jenž zabezpečí jejich bezpečnou likvidaci prostřednictvím vyškolených osob.
- S použitými injekčními jehlami a stříkačkami se manipuluje pouze pomocí vhodného nástroje, např. pinzety nebo kleští, a poté se ukládají do pevného obalu s uzávěrem.
- Použité injekční jehly a stříkačky se likvidují jako nebezpečný infekční odpad a neměly by se dostat na volně přístupná prostranství.

PŘÍLOHA Č. 7 – JAK SE CHOVAT V SILNIČNÍM PROVOZU

Jak se chovat v silničním provozu

Chodci

Chodec má ze zákona povinnost být ohleduplný, pozorný a opatrný.

KDO JE CHODEC:

- Chodec je i osoba, která tlačí nebo táhne sáňky, dětský kočárek, vozík pro invalidy nebo ruční vozík o celkové šířce nepřevyšující 600 mm, pohybuje se na lyžích nebo kolečkových bruslích anebo pomocí ručního nebo motorového vozíku pro invalidy, vede jízdní kolo, motocykl o objemu válců do 50 cm³, psa a podobně.
- Každý chodec je účastníkem silničního provozu.
- Jako chodec můžete chodit po chodníku, a to po jeho pravé straně, nebo můžete chodit po vyznačené stezce pro chodce.
- Kde není chodník ani stezka pro chodce, chodíte po levé krajnici vozovky, nejvíce však dva chodci vedle sebe.

RADY A DOPORUČENÍ:

- Dbejte na Vaši zvýšenou viditelnost – při snížené viditelnosti noste oblečení jasných barev, abyste byli lépe vidět v šeru a ve tmě, opatřete svoje oblečení reflexními prvky a doplňky, které ve světlech projíždějících vozidel výrazně září.
- Vozovku přecházejte na přehledném místě.
- Při přecházení přes vozovku využívejte pokud možno přechody pro chodce se světelnou signalizací a vyznačené přechody.
- Přecházejte pouze na zelenou a jste-li přesvědčeni, že skutečně nic nejede.

- Pokud v blízkosti přechod není, přecházejte pouze tam, kde je dobrá viditelnost.
- Nikdy nepřecházejte v zatáčce, mezi stojícími automobily.
- Ani na přechodu však nemá chodec absolutní přednost.
- Pozor na přednost v jízdě tramvaje a vozidel s právem předností jízdy (hasiči, PČR, záchranka atd.).
- Žádný řidič nedokáže zastavit své vozidlo, pokud mu někdo náhle vstoupí do vozovky.

BUĎTE VIDĚT, PŘEŽIJETE

Každý den, dochází na silnicích k vážným dopravním nehodám. Jejich oběťmi bývají často chodci. Příčinou mnoha tragických nehod je nedostatečná viditelnost. Auta mají povinnost svítit, chodci takovou možnost nemají, přitom jsou v silničním provozu ti nejzranitelnější.

„Vidět a být viděn“ je základní pravidlo bezpečnosti na silnicích. Za snížené viditelnosti platí dvojnásob. Řidiči, kteří zranili chodce, se shodují na tom, že ho neviděli vůbec nebo příliš pozdě.

Viditelnost chodců lze zvýšit pomocí vhodně zvoleného oblečení, nášivek a doplňků ze speciálních materiálů. Jsou snadno dostupné a vůbec ne drahé.

ZVÝŠENÍ VIDITELNOSTI

Viditelnost lze zvýšit vhodnou barvou oblečení a doplňky z fluorescenčních, které zvyšují světelný kontrast vůči pozadí a prodlužují tak vzdálenost, na jakou může řidič chodce nebo cyklistu zaznamenat.

Fluorescenční materiály:

- Zvyšují viditelnost za denního světla a za soumraku, ve tmě však svou funkci ztrácejí,
- nejčastěji používanými barvami jsou jasně žlutá, zelená a oranžová.

Reflexní materiály:

- Odrážejí světlo v úzkém kuželu zpět ke zdroji, a to až na vzdálenost kolem 200 m.
- Výrazně zvyšují viditelnost za tmy.
-

Reflexní materiál je v noci vidět na 10× větší vzdálenost než modré oblečení. Při rychlosti 75 km/h potřebuje řidič nejméně 1,5 s (31 m) na to, aby odpovídajícím způsobem zareagoval.

Viditelnost chodce v noci v závislosti na barvě oblečení

55 m – bílé oblečení

37 m – žluté oblečení

24 m – červené oblečení

18 m – modré oblečení

Cyklisté

RADY PRO CYKLISTY

Při dodržování zásad bezpečné jízdy, se snižuje nebezpečí úrazů, které hrozí nejen cyklistům, ale i ostatním účastníkům silničního provozu.

- Jezděte co nejbližší u pravého okraje silnice a sledujte pozorně provoz okolo sebe, abyste mohli včas zpomalit nebo zastavit před možným nebezpečím.
- Nikdy nejezděte dva vedle sebe, ani dva na jednom kole.
- Nevozte předměty, které by mohly vás nebo další osoby zranit. Nepoužívejte kolo k přepravě nadměrných, neforemných a těžkých nákladů.
- Své úmysly dávejte najevo včas a takovým způsobem, aby je ostatní řidiči i chodci správně pochopili.
- Při každé změně směru jízdy dejte včas a zřetelně znamení paží. Před vybočením doleva se nezapomeňte ohlédnout.
- Na přechodu pro chodce, zejména když odbočujete vpravo nebo vlevo, dejte přednost přecházejícím chodcům.
- Tam, kde je hustý provoz, veďte jízdní kolo raději opatrně po chodníku.
- Respektujte pokyny policistů, světelné signály a dopravní značky.

- Buďte ohleduplní k ostatním účastníkům silničního provozu. Nezdržujte provoz zbytečně pomalou jízdou a nepřekávejte ostatním řidičům.
- Při jízdě si vždy chraňte hlavu před zraněním cyklistickou přilbou.
- Za snížené viditelnosti nezapomeňte včas rozsvítit světlo.
- Oblékejte si barevné a světlo odrážející oblečení.
- Pro jízdu na kole se rozhodujte vždy s ohledem na svůj aktuální zdravotní stav. Přihlídněte také k hustotě provozu a momentálním podmínkám na silnici.
- Před každou jízdou na kole (i během jízdy) platí zákaz požívání alkoholických nápojů jako při řízení motorových vozidel.
- Pravidelně ošetřujte své jízdní kolo a dbejte zejména na to, aby bylo řádně vybaveno a mělo v pořádku všechny součásti, které umožňují bezpečnou jízdu.
- Reflexní doplňky v každém případě zvyšují bezpečnost cyklistů na silnicích
- Chovejte se vždy tak, jak byste chtěli, aby se ostatní chovali k vám.

PROČ POUŽÍVAT PŘI JÍZDĚ HELMU?

- Jednou ze základních příčin zranění či úmrtí cyklistů je právě poranění hlavy.
- Cyklistická přilba zabrání 85 % úrazů hlavy a 88 % úrazů mozku.
- Při střetu vozidla s cyklistou dochází nejčastěji k úrazu hlavy nárazem o vozovku, kapotu vozidla nebo jinou překážku (strom, patník).
- V závislosti na síle úderu může poranění hlavy vyústit v dlouhodobé poruchy soustředění, bolesti hlavy a problémy s rovnováhou, případně ve vážné poškození mozku či úmrtí.

JAK NEJLÉPE OCHRÁNIT JÍZDNÍ KOLO PŘED ODCIZENÍM?

- Při odstavení jízdního kola na ulici použijte vždy bezpečnostní zámek a snažte se kolo připoutat k pevnému bodu (bezpečnostní stojan, zábradlí, sloup). Jste-li ve společnosti dalších cyklistů, dávejte přednost fyzické přítomnosti někoho z vás u odstavených jízdních kol.
- Jestliže ukládáte jízdní kolo ve společných prostorách domu, dbejte na uzavírání vstupních dveří domu a stálé uzamčení společných prostor i samotných kol. Poříd'te si společný bezpečnostní stojan nebo bezpečnostní systém pro zajištění jízdního kola. Obdobné zásady dodržujte při ukládání kol na balkonech, ve sklepích a sklepních kójiích a nepodceňujte zabezpečení všech stavebních otvorů, zejména dveří a oken.

- Zjistěte si, zda Policie ČR nebo obecní (městská) policie v místě vašeho bydliště neprovádí evidenci jízdních kol. Pokud ano, neváhejte a kolo si nechte zaevidovat. Neučiníte-li tak, minimálně si pro případ odcizení jízdního kola poznamenejte jeho výrobní číslo, barevné znamení, podle kterých byste mohli případně své kolo identifikovat.
- Dojde-li přes veškerá bezpečnostní opatření ke krádeži vašeho kola, neprodleně vše ohlaste na nejbližší služebnu Policie ČR nebo na linku 158. Snížíte tak náskok pachatele a jeho šanci, že zůstane nevypátrán

PŘÍLOHA Č. 8 – KRÁDEŽ

Krádež

Krádeže jsou protiprávním jednáním, a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil. V případě, že žák učiteli ohlásí krádež svého majetku, **postupuje učitel takto:**

- O události pořídí záznam na základě výpovědi poškozeného.
- Škola předá věc orgánům činným v trestním řízení (Policii ČR), nebo doporučí toto řešení zákonnému zástupci žáka.
- V případě, že je pachatel znám, nahlásí škola záležitost i orgánu sociálně-právní ochrany dětí.
- V případě, že ke krádeži došlo ve škole nebo při akci pořádané školou, vyvodí třídní učitel příslušné kárné opatření v souladu se Školním řádem

PŘÍLOHA Č. 9 – ZÁŠKOLÁCTVÍ

Záškoláctví

Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka. Jedná se o přešupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona, který upravuje povinnou školní docházku. Nezřídká je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňuje osobnostní vývoj jedince.

Prevence záškoláctví

Je součástí školního řádu, školní docházku eviduje třídní učitel a v případě podezření na záškoláctví se obrací na zákonného zástupce žáka nebo může požádat o spolupráci věcně příslušný správní orgán.

Prevence záškoláctví, způsob omlouvání nepřítomnosti žáků, řešení neomluvené nepřítomnosti a postup zúčastněných subjektů je ošetřen Metodickým pokynem MŠMT „K jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví“ – č.j. 10 194/2002 – 14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002)

Všechny výše uvedené postupy jsou v souladu s Metodickým pokynem MŠMT ČR č.j. : 20 006/2007 – 51 ze dne 16. října 2007.

PŘÍLOHA Č. 10 – KONTAKTY A NABÍDKA PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ PRO ŽÁKY

Kontakty a nabídka preventivních programů pro žáky

Policie ČR

por. Bc. Jitka Lysáčková

koordinátorka prevence

tel.: 974 661 208

mobil: 606 070 553

e-mail: krpz.tisk@pcr.cz

mjr. Mgr. Lenka Javorková

vedoucí oddělení tisku a prevence

tel.: 974 661 207

mobil: 725 006 137

e-mail: krpz.tisk@pcr.cz

Krajská pedagogicko-psychologická poradna a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Zlín, pracoviště Uherské Hradiště

Prevence pro oblast Uherské Hradiště, Uherský Brod a Zlín

KPPP a ZDVPP Zlín, pracoviště Uherské Hradiště

Františkánská 1256

686 01 Uherské Hradiště

PhDr. Nataša Gmentová, vedoucí pracoviště, psycholog

telefon: 572 551 352

e-mail: natasa.gmentova@poradnazl.cz

www.poradnazl.cz

Unie Kompas

Oddělení ARCHA – přednášková činnost

Kontakt:

Občanské sdružení Unie Kompas, oddělení ARCHA

Pod Stráněmi 2505 (budova T klubu), 760 01 Zlín

Tel., záznamník: 577 011 946, Fax: 577 011 948

Mobil: 732 136 905

E-mail: unko-archa@centrum.cz,

<http://www.unko.cz>

Kontaktní osoba:

Mgr. Martin Stavjaník

Činnost:

Unie Kompas se jako nezisková organizace systematicky pracující s dětmi a mládeží ve Zlíně a okolí zaměřuje na prevenci sociálně patologických jevů, využití volného času, podchycení rizikových skupin, práci s dětmi na ulici, pomoc v obtížných životních situacích atp.

PORADENSKÁ ČINNOST – je nabízena těm, kteří se nějakým způsobem ocitli v nesnázích a potřebují pomoc. Jedná se zvláště o problematiku HIV/ AIDS, partnerských vztahů, sexuálního zneužívání, domácího násilí, šikany a sekt. Kromě vlastních zkušeností zajišťujeme kontakty na další odborníky v daném oboru, se kterými úzce spolupracujeme. Přestože se věnujeme především mládeži, umožňujeme konzultace také dospělým (nejčastěji pedagogickým pracovníkům a rodičům).

DALŠÍ MOŽNOSTI – vždy zdůrazňujeme, že **vše záleží na domluvě**. Naše programy jsou využívány např. na jednodenních akcích, na školních táborech či výletech, pravidelných peer programech na školách a internátech. Realizujeme semináře pro učitele, účastníme se v případě zájmu třídních schůzek, nabízíme mimořádné přednášky hostů ze zahraničí atd.

Centrum pro rodinu Zlín, o. s. (CPR)

Kontakt:

Centrum pro rodinu Zlín o. s., Okružní 5298, 760 05 Zlín
tel.: 577 212 020, 732 376 193
e-mail: cpr@cpr-zlin.cz,
www.cpr-zlin.cz

Kontaktní osoba:

Andrea Šimečková, andrea.simeckova@cpr-zlin.cz, tel. 731 621 235

Činnost:

Občanské sdružení CPR Zlín vzniklo v roce 1993. Tato nestátní nezisková organizace se angažuje v sociální sféře s hlavním cílem napomáhat ke zkvalitnění manželského a rodinného života v naší společnosti. Dosah působnosti je v regionu Zlínska (na území Zlínského kraje).

Cyklus preventivních programů pro děti a mládež

„Etické otázky všedního dne“

Programy jsou 2-4dílné, tematicky jsou sestavené podle čtyř programových řad, které se opakují v každém ročníku (u menších dětí jsou některá témata sloučena):

- Jak si poradit se životem (kdo jsem a jaký mám být) – rozvoj vlastní osobnosti
- Člověk mezi lidmi – mezilidské vztahy
- Na cestě za láskou – partnerské, manželské a rodinné vztahy
- Tudy cesta nevede (a jak to má být správně) – prevence sociálně-patologických jevů

Každé setkání trvá **dvě vyučovací hodiny**; střídají se krátké přednášky, diskuse, videoukázky, práce samostatná, ve dvojicích i ve skupinách, tvoření, dramatika, hudba, odpovědi na dotazy atd.

Přehled témat:

1. třída ZŠ: A – Já, moji kamarádi a moje rodina

A1 – Já a moji kamarádi; A2 – Já a moje rodina

2. třída ZŠ: B – Mluvíme a nasloucháme, a přitom se rádi máme

B1 – Jak spolu mluvíme; B2 – Nad rodinným albem

3. třída ZŠ: C – Zdravé myšlenky – zdravé vztahy

C1 – Myšlenky a vztahy; C2 – Máme doma miminko

4. třída ZŠ: D – Můžu se stát hrdinou?

D1 – Moje vzory, úspěch a neúspěch; D2 – Jak se bránit nátlaku;

D3 – Od prvního setkání k nové rodině

5. třída ZŠ: E – Dítě na cestě k dospělosti

E1 – Od dětství k dospělosti; E2 – Rozdíly a pochopení mezi námi;

E3 – Jak nám rodiče dali největší dar

A) Já, moji kamarádi a moje rodina (1. ročník)

Cílem dvou setkání je zaměřit pozornost dětí na své jednání mezi kamarády i v rodině a pomoci jim rozvíjet dobré vztahy.

Cílová skupina: žáci 1. třídy ZŠ

velikost skupiny: max. 1 třída

Typ prevence: sociální, prevence proti šikaně

Forma: 2 besedy doplněné motivačními hrami

Obsah:

A1 Já a moji kamarádi

- Honzík a Anička
- strom se pozná po ovoci
- pohádka o zlobivém autíčku
- jak druhým neublížovat a jak si nenechat ublížit
- pravidla dobrých vztahů
- spolupráce – s písničkou

A2 Já a moje rodina

- jak rodina vznikne
- kdo patří do naší rodiny
- moje místo v rodině
- výroba dárečku pro rodinu

Rozsah akce: 2 x 2 vyučovací hodiny

Místo konání: v prostorách školy i jinde

Cena: doporučená cena 150 Kč (nebo 10 Kč na žáka) za jedno setkání, příspěvek na cestovné dle dohody

Ostatní: přítomnost pedagoga vítána
děti si mohou přinést do školy fotografie své rodiny

B) Mluvíme a nasloucháme, a přitom se rádi máme (2. ročník)

Cílem dvou setkání je zamyšlení nad významem slov v mezilidských vztazích, prohloubení komunikačních dovedností, poznání hodnoty rodinných a příbuzenských vztahů a povzbuzení, aby si o své rodině povídaly doma s rodiči a prarodiči.

Cílová skupina: žáci 2. třídy ZŠ

velikost skupiny: max. 1 třída

Typ prevence: sociální, prevence proti šikaně

Forma: 2 besedy doplněné motivačními hrami

Obsah:

B1 Jak spolu mluvíme

- Honzík a Anička
- slovíčka dobrá a zlá
- „hovoří“ i náš postoj
- naslouchání a porozumění
- aby slova neubližovala
-

B2 Nad rodinným albem

- tatínek a maminka byli také dětmi
- svatba – poznáš, co k ní patří?
- z manželů jsou rodiče
- kreslení „stromu rodiny“
- rodinná doplňovačka

Rozsah akce: 2 x 2 vyučovací hodiny

Místo konání: v prostorách školy i jinde

Cena: doporučená cena 150 Kč (nebo 10 Kč na žáka) za
jedno setkání, příspěvek na cestovné dle dohody

Ostatní: přítomnost pedagoga vítána

C) Zdravé myšlenky – zdravé vztahy (3. ročník)

Cílem dvou besed je zamyšlení nad tím, jak naše pocity, myšlenky a postoje ovlivňují naše jednání a vztahy, a prohloubení postojů úcty k rodině a všem jejím členům, včetně nového života – dítěte před narozením.

Cílová skupina: žáci 3. třídy ZŠ

velikost skupiny: max. 1 třída

Typ prevence: sociální, zdravotnická, prevence proti šikaně

Forma: 2 besedy doplněné motivačními hrami

Obsah:

C1 Myšlenky a vztahy

- vyjadřování pocitů
- jak s pocity zacházet
- myšlenky a způsob pohledu na lidi a události
- Honzík a Anička
- jak se myšlenky projevují – barevní človíčky

C2 Máme doma miminko

- láska, zasnuby a manželství – vztahy postavené na důvěře
- než se děťátko narodí – film „Ahoj, tady jsem!“
- jak se rodiče na příchod děťátka připravují
- co dítě potřebuje
- mateřství a otcovství – dar a výsada

Rozsah akce: 2 x 2 vyučovací hodiny

Místo konání: v prostorách školy i jinde

Cena: doporučená cena 150 Kč (nebo 10 Kč na žáka)

D) Můžu se stát hrdinou? (4. ročník)

Tři besedy, zaměřené na poznání a rozvíjení svých možností, schopností a dovedností, včetně dovednosti odmítat špatné věci, ale i na rozvíjení vnímavosti a schopnosti ocenit druhé – jak ve třídě, tak v rodině.

Cílová skupina: žáci 4. třídy ZŠ

velikost skupiny: max. 1 třída
Typ prevence: sociální, zdravotnická, prevence proti
návykovým látkám

Forma: 3 besedy doplněné motivačními hrami

Obsah:

D1 Moje vzory, úspěch a neúspěch

- kdo je mým vzorem
- hrdinové všedního dne
- překonat ostatní – nebo sebe?
- úspěch a neúspěch, co se z nich můžeme naučit
- správný vztah k vlastním chybám

D2 Jak se bránit nátlaku

- co nám prospívá, co nám škodí
- snadná cesta a její úskalí
- závislosti a jak jim předejít
- odvaha k odmítnutí
- můžeme být dobrým vzorem pro ostatní

D3 Od prvního setkání k nové rodině

- muži a ženy z naší rodiny
- jak poznat „toho pravého“
- láska, zasnuby a manželství
- velký strom rodiny
- velká rodinná doplňovačka

Rozsah akce: 3 x 2 vyučovací hodiny

Místo konání: v prostorách školy i jinde

Cena: doporučená cena 150 Kč (nebo 10 Kč na žáka)

E) Dítě na cestě k dospělosti (5. ročník)

Cyklus tří besed, zaměřený na pochopení změn v přicházejícím dospívání, k posílení úcty k vlastnímu tělu i k druhým lidem, hledání zdravého postoje ke své sexualitě a zdravých vztahů mezi chlapci a děvčaty (ale i mezi lidmi obecně).

Cílová skupina: žáci 5. třídy ZŠ

velikost skupiny: max. 1 třída

Typ prevence: sociální, zdravotnická

Forma: 3 besedy doplněné motivačními aktivitami

Obsah:

E1 Od dětství k dospělosti

- moje životní cíle – co je a bude v mém životě důležité
- jak rozdělit čas
- z dítěte se stává dospělý
- změny v dospívání – tělesné i ostatní
- rozdíly mezi dospělým a dítětem, dozrávání v osobnost
- zodpovědnost za sebe i za druhé

E2 Rozdíly a pochopení mezi námi

- každý z nás je originál
- pochopení a tolerance mezi lidmi různých kultur
- dívčí a chlapecké záležitosti
- spolupráce
- doplnění muže a ženy ve vzájemných vztazích,
  - v rodičovství

E3 Jak nám rodiče dali největší dar

- manželství – vzájemný dar a společný dar dítěti
- kde a jak vzniká nový člověk
- dar života od rodičů jednou předáme svým dětem
- krása a důležitost mateřství a otcovství,
- zodpovědnost rodičů

- kde získávat pravdivé informace
- jak si nenechat ublížit

Rozsah akce: 3 x 2 vyučovací hodiny

Místo konání: v prostorách školy i jinde

Cena: doporučená cena 150 Kč (nebo 10 Kč na žáka)

Linka SOS Zlín

Kontakt:

Linka SOS

760 01 Zlín

tel.: 577 242 785

tel.: krizová linka: 577 431 333

Kontaktní osoba:

Mgr. Pavel Bráblík – vedoucí Linky SOS

Činnost:

Krizová telefonická intervence pro občany, bez omezení věku.

Obsah:

- Historie telefonické krizové pomoci
- Činnost Linky SOS Zlín
- Příběhy, se kterými lidé na linku nejčastěji volají
- Ukázka volání na linku

Rozsah akce: 45 minut

Poradna pro ženy a dívky

Kontakt: prevence.zlin@seznam.cz nebo mobil 604 227 548 (20 Kč na žáka)

Poradna pro ženy a dívky, Divadelní 6, Zlín 760 01

tel.: +420 577 222 626 mobil +420 603 213 838

zlin@poradnaprozeny.eu

<http://www.poradnaprozeny.eu>

Bc. Naděžda Fraisoová – vedoucí Poradny pro ženy a dívky

Kontaktní osoba:

Ing. Marie Domanská – lektorka preventivních programů

Vlasta Slováčková – lektorka preventivních programů

mobil: 604 227 548

e-mail: prevence.zlin@seznam.cz

Činnost:

Veškeré služby poradny jsou poskytovány zdarma.

Programy vycházejí z daných vzdělávacích oblastí, rozšiřují zejména oblasti:

- Člověk a jeho svět
- Člověk a příroda
- Člověk a zdraví

Spadají do **průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova.**

Komplexní dlouhodobý program primární prevence rizikového chování mezi dětmi a mládeží

Jednotlivé preventivní programy tvoří komplexní dlouhodobý program.

Témata v jednotlivých třídách na sebe navazují.

Je vhodné, aby třída absolvovala postupně všechny programy, tedy od 2. do 9. třídy.

Táta, máma a já

Kamarádi maňasci si s dětmi povídají o rodině. Dotýkají se problému neúplné rodiny a ukazují dětem, jak je možné těžkosti zvládat. Děti společně vytvářejí seznam dětských trápení, smutků a obav. Při hře „volby“ hledají člověka, kterému věří natolik,

aby s ním mluvily o svém problému. Při výtvarné tvorbě si pak svoje poznání více uvědomí a shrnou.

Beseda bývá díky mnoha aktivitám velmi živá, pro děti zajímavá a především konkrétní skupin **žáci 2. třídy ZŠ**

Velikost skupiny: maximálně 1 třída

Prevence sociálně-patolog., zdravé rodinné vztahy. Beseda, motivační hra, divadelní hra s maňásky.

a vlastní výtvarná tvorba dětí

Jak jsme přišli na svět?

Beseda odpovídá dětem přístupnou a hravou formou na otázku „kde jsem se tu vzal?“. Díky kamarádům maňáskům ztrácí děti ostych mluvit i o věcech intimních. Dětem je předkládán život jako největší dar. Učí se žasnout nad dokonalostí lidského těla, nad vznikem nového člověka. Film vtipnou formou shrnuje vše, co bylo řečeno. Beseda je už 11. rokem s nadšením přijímána jak pedagogy, tak dětmi

Cílová skupina **žáci 3. třídy ZŠ**

Zdravotnická, zdravé rodinné vztahy, beseda, divadelní hra s maňásky

Nechej mne, ne – to nechci!

Při besedě mají děti možnost ventilovat svoje obavy a svůj strach z některých typů lidí. Mluví o místech a situacích, kdy se cítí v ohrožení. Uvědomí si, kdy je jim skutečně dobře, kdy se cítí bezpečně.

Poznají, že ublížit jim může i známý člověk. Na příkladech konkrétních modelových situací si osvojí možnosti řešení.

Beseda bývá živá a konkrétní. Děti využívají možnosti i dotazů v oblasti sexuality, velmi vítají otevřené vysvětlení pojmu sexuálního zneužívání. Beseda neřeší problémy v třídním kolektivu ani oblast šikany.

Cílová skupina **4. nebo 5. třída ZŠ**

Beseda, zážitková aktivita, řešení modelových situací, výtvarná aktivita

Forma: přednáška nebo beseda

Probační a mediační služba ČR

Kontakt:

Probační a mediační služba ČR

Středisko Zlín

Dlouhé Díly 351 (budova Okresního soudu ve Zlíně)

763 02 Zlín – Louky

Tel.: 577 222 580, 731 679 912

E-mail: zkosarova@pms.justice.cz

Kontaktní osoba:

PhDr. Zdeňka Kosařová – probační úředník

Činnost:

Probační a mediační služba je organizační složkou státu patřící pod resort Ministerstva spravedlnosti ČR. Zprostředkovává alternativní způsoby řešení konfliktu, který nastal v důsledku trestné činnosti, tím, že umožní setkání oběti a pachatele tr. činu. Uplatňuje právo vyjednávání a zohledňuje zájmy všech stran trestního řízení v souladu se zákonem

Probací se rozumí organizace a výkon dohledu nad obviněným, kontrola výkonu dalších trestů nespojených s odnětím svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.

Mediací se rozumí mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením (podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání).

Základní cíle PMS:

- Začlenění pachatelů zpět do společnosti
- Podpora a pomoc obětem trestných činů
- Prevence kriminality a ochrana společnosti

Program seznamuje účastníky se základy trestních předpisů a trestního řízení, dává prostor k zamyšlení i k diskusi. Cílem je zvýšení právního vědomí studentů.

Typ prevence: Prevence kriminality

Forma: Beseda, diskuse, zážitkový program

- Trestní právo v České republice
- Výklad některých pojmů: trestný čin, přestupek, vazba, druhy trestů
- Zákon o soudnictví ve věcech mládeže – stručné představení
- Průběh trestního řízení
- Simulovaný soudní proces v trestní věci v autentických prostorách OS ve Zlíně, který ztvární sami žáci

Rozsah akce: V čase od 9:00 – 11:30

Místo konání: Zasedací místnost OS ve Zlíně, 4. patro

Cena: Zdarma

Ostatní: Nejvhodnější den pro uskutečnění besedy je čtvrtek

Středisko výchovné péče Zlín

Název zařízení:

DÚM, SVP a ŠJ Brno

Veslařská 246

637 00 Brno

Odloučené pracoviště:

Středisko výchovné péče

Česká ul. 4789

760 05 Zlín

Vedoucí střediska:

PhDr. Zdeňka Marková

Kontakty:

Telefon: 577 242 786

606 818 818

E-mail: markova@svpdomek.cz

www.svpdomek.cz

Činnost:

Středisko pomáhá dětem, u kterých se vyskytly výchovné problémy a poruchy chování. Práce je zaměřena na odstranění nebo zmírnění nežádoucího chování a na prevenci vzniku dalších výchovných problémů.

Středisko **nabízí služby diagnostické, preventivně výchovné a poradenské**. Klienty střediska jsou děti od 3 let, max. do 26 let, pokud se připravují na budoucí povolání. Rodiče nebo děti starší 15 let mohou kontaktovat pracovníky střediska i bez jakéhokoliv předchozího doporučení.

V rámci pomoci dětem a jejich rodinám nabízí středisko ambulantní konzultace (rodinné, individuální). Tyto služby jsou bezplatné.

PŘÍLOHA Č. 11 – KARTA ŽÁKA

Karta žáka

Slouží k rychlému přehledu o situaci žáka a jeho vývoji. V případě doplňování informací uvádějte datum.

Jméno a příjmení dítěte
Číslo v třídním výkazu
Známé a zjištěné skutečnosti o dítěti na začátku školního roku
<i>Například předškolní docházka, logopedická péče, odklad školní docházky, vyšetření v Pedagogicko- -psychologické poradně, speciální vzdělávací potřeby, inkluze, zdravotní potíže a tak dále. MŠ, 2 roky Chodí na logopedii již 1,5 roku, dyslálie (patlavost), MUDr..... Odklad školní docházky na žádost rodičů, vyšetřen v Pedagogicko-psychologické poradně. Zdravotně téměř zdrav – občasné astma a alergie.</i>
Známé a průběžně zjištěné skutečnosti o jeho rodině
<i>Například úplnost/neúplnost rodiny, sourozenci a tak dále. 6. 9. 2017 Žije pouze s matkou. Matka velmi pracovně vytížená. Ze školy vyzvedává babička, která s nimi nežije.</i>
V čem se může dítě a jeho rodina podpořit.
<i>Například doučování, reedukační kroužek, kurz grafomotoriky, terapie, konzultace s odborníkem a tak dále. 6. 9. 2018 V Pedagogicko-psychologické poradně doporučen kurz grafomotoriky, zatím na něj nedochází z finančních důvodů.</i>
Co má dítě rádo? V čem je dobré? Daří se rozvíjet potenciál dítěte?
<i>6. 9. 2017 Dítě je hravé, talentované na hudbu, potřebuje adekvátní podněty pro rozvoj talentu</i>

Proběhlá opatření (intervence)
<i>Například odborná vyšetření, schůzka s rodiči, schůzka s odborníkem a tak dále.</i>

Úvodní karta slouží jak k zaznamenávání informací, které učitel získává jak na začátku, tak v průběhu školního roku. Učitel ji vyplňuje dle potřeby a konzultuje s koordinátorem na první a při pololetní konzultaci. Na závěr školního roku provede vyhodnocení, jak se podařilo podporovat, pomoci dítěti a rozvíjet jeho potenciál.

Zakřížkujte do příslušného pole, jak dítě v daném projevu vnímáte. Možná je jen jedna alternativa. Pokud si nejste jisti, které pole je přesně určeno k zaznamenání určitého projevu, zohledněte projev raději ve 2 polích nežli v žádném.

Osobnostní ladění dítěte	Nikdy	Výjimečně	Občas	Často	Velmi často
Je pozitivně laděné.					
Chová se adekvátně situaci.					
Působí smutně, snadno se rozruší nebo rozpláče.					
Snaží se zaujmout pozornost nevhodným způsobem.					
Je zbrklé, zdá se, že dříve jedná, než myslí.					
Je pasivní, pokud nemusí, neprojevuje se.					
V jeho chování se objevují neurotické příznaky.					

Vztahy se spolužáky a s učitelem	Nikdy	Výjimečně	Občas	Často	Velmi často
Aktivně vstupuje do kontaktu se spolužáky.					
Kontaktu se spolužáky se vyhýbá, nereaguje na ně.					
Je mimo dění ve třídě.					
Ublíží ostatním slovně či fyzicky.					
Děti ubližují jemu.					
Stylizuje se do role třídního šaška.					
Respektuje pokyny učitele, reaguje na ně.					
Vyrušuje při vyučování.					
Komunikuje s učitelem.					

Známkování jako ve škole →	1	2	3	4	5
Školní úspěšnost					
Zvládá požadavky, které na něj učitel klade.					
Chápe nové učivo.					
Řeč					
Grafomotorika					
Paměť					
Zraková a sluchová percepce					
Nácvik čtení					
Logické uvažování, matematické dovednosti					
Unavitelnost					
Pozornost					
Pracovní tempo					

Známkování jako ve škole →

Působení rodiny, interakce rodiny a školy	1	2	3	4	5
Domácí příprava na vyučování					
Spolupráce rodiče (zákonného zástupce) s učitelem					
Péče o dítě					

Domácí prostředí	ANO	NE
Známky domácího násilí		
Projevy sociálního znevýhodnění		

Náhlá změna	ANO	NE
Změna v chování dítěte		

Informace	ANO	NE
Změna rodinné situace		

Poznámky: Nevíte, do které kategorie něco zařadit? Nepřemýšlejte dlouho a raději to uveďte do poznámky.

Nápovědy – čeho si všímáme

Osobnostní ladění dítěte	
Projev	Popis
Je pozitivně laděné.	usmívá se, aktivně přistupuje k řešení obtíží, je energické
Chová se adekvátně situaci.	projevuje se dle situace (je možné zohlednit reakce, které nejsou uvedeny jinde v této kategorii)
Působí smutně, snadno se rozruší nebo se dá do pláče.	pláče, je smutné, má málo energie, má slabou motivaci, je labilní (nemusí mít všechny projevy; nejčastější projev určuje, které pole označit)
Snaží se zaujmout pozornost nevhodným způsobem.	bez důvodu někomu ublíží, šaškuje, vyrušuje, odvádí pozornost při vyučování
Je zbrklé, zdá se, že dříve jedná, než myslí.	zraní sebe či druhého, rozbíjí věci, vypracovává jiné zadání
Je pasivní, pokud nemusí, neprojevuje se.	nemluví, nenavazuje oční kontakt, je pasivní při navazování kontaktů, má strach, stydí se, nehlásí se
V jeho chování se objevují neurotické příznaky.	kouše si nehty, cucá si prsty, pokašlává, má tikové projevy, zadržává v řeči, má zrychlené tempo řeči, má časté nucení na záchod či se pomočuje

Vztahy se spolužáky a s učitelem	
Projev	Popis
Aktivně vstupuje do kontaktu se spolužáky.	oslovuje spolužáky, vymýšlí a prosazuje aktivity o přestávce

Vztahy se spolužáky a s učitelem	
Projev	Popis
Kontaktu se spolužáky se vyhýbá, nereaguje na ně.	nereaguje na oslovování spolužáků, je pasivní při vytváření nových vztahů, nenavazuje oční kontakt
Je mimo dění ve třídě.	je osamělé o přestávce, děti si je nevolí k sobě do skupiny, při rozhodování nemá ve třídě žádný vliv
Ublíží ostatním slovně či fyzicky.	často se pere, nadává ostatním dětem, vysmívá se
Děti ubližují jemu.	ostatní děti se mu posmívají, bijí ho, je obětí beránek
Stylizuje se do role třídního šaška.	šáskuje v hodině, vyrušuje tím, dělá si legraci sám ze sebe či z druhých dětí, je to jediný způsob, jak dokáže ostatní zaujmout
Respektuje pokyny učitele, reaguje na ně.	vnímá pokyny učitele, reaguje na ně, spolupracuje s učitelem
Vyrušuje při vyučování.	povídá si při vyučování, vykřikuje, je motoricky neklidné, pohybuje se po třídě, navazuje kontakty se spolužáky
Komunikuje s učitelem.	odpovídá na dotazy učitele, navazuje oční kontakt, nevyhýbá se učiteli

Školní úspěšnost	
Oblast	Popis
Zvládá požadavky, které na něj učitel klade.	rozumí pokynům, ví si rady se zadáním, pružně uvažuje a řeší problémy
Chápe nové učivo.	rychle pochopí nové učivo, umí využít to, co zná, v nové situaci, je bystré
Řeč	sluchově rozlišuje hlásky a správně je vyslovuje, správně užívá slovní druhy, tvarosloví a větosloví (morfologii, flexi, syntax), správně rozumí řeči (perceptivní složka), adekvátně se vyjadřuje (expresivní složka), jazykový cit
Grafomotorika	má správné pracovní návyky při kreslení a psaní (držení těla, držení psacího náčiní, postavení ruky při kreslení a psaní, uvolnění ruky, tlak na podložku, plynulost tahů), vyhraněnost ruky
Paměť	krátkodobá, dlouhodobá, sluchová, zraková
Zraková a sluchová percepce	nezaměňuje písmena lišící se detailem nebo polohou, osvojuje si bez obtíží nová písmena, rozloží slovo na jednotlivé hlásky a z hlásek dovede dát dohromady celé slovo, správně rozliší bezvýznamné slabiky – sluchová diferenciacce (dyn x din, hal x chal...)
Nácvik čtení	nemá obtíže v nácviku čtení

Školní úspěšnost	
Oblast	Popis
Logické uvažování, matematické dovednosti	vytváří pojem přirozeného čísla, orientuje se v číselné řadě, zvládá zapisování a čtení číslic, základní operace s čísly
Unavitelnost	vydrží pracovat po celou dobu vyučovací hodiny bez projevů zvýšené unavitelnosti (polehávání po lavici, zívání, odklony pozornosti)
Pozornost	je pozorný, zvládá se soustředit, nemá potíže s pozorností (krátkodobá, mělká, hůře změřitelná, fluktuující)
Pracovní tempo	pracuje v přiměřeném tempu, zadané úkoly zvládá v časovém limitu

Působení rodiny, interakce rodiny a školy	
Oblast	Popis
Domácí příprava na vyučování	každý den doma čte, plní domácí úkoly, nosí potřebné pomůcky
Spolupráce rodiče (zákonného zástupce) s učitelem	rodič komunikuje, reaguje na sdělení učitele, kontroluje domácí úkoly, poskytuje potřebné pomůcky, podporuje dítě při domácí přípravě, řeší společně s učitelem potíže dítěte
Péče o dítě	dítě má adekvátní režim (chodí včas spát a do školy odpočaté), čisté, adekvátně oblečené vzhledem k počasí, nosí svačiny, rodič s ním komunikuje adekvátně věku s pozitivním laděním

Domácí prostředí	
Projev	Popis
Známky domácího násilí	má modřiny na těle, častá zranění, úrazy, vyhýbavé chování vůči těmto skutečnostem, nenavazuje oční kontakt, patrné známky deprivace (je smutný, navazuje se na jakéhokoliv cizího dospělého, může mít zvýšenou potřebu mazlit se), je vystrašený, rodiče mohou působit v kontaktu s dítětem agresivně, labilně
Projevy sociálního znevýhodnění	rodiče nezvládají podporu při domácí přípravě, žijí v nevyhovujících životních podmínkách, například ve vyloučené lokalitě nebo v malém prostoru, registrováni na úřadu práce, mají nedostatek finančních prostředků (neplatí pomůcky či školní výlety), nedbají na čistotu dítěte

Náhlá změna	
Změna v chování dítěte	dítě se projevuje jinak než dopsud, mění se jeho chování, má jiné projevy v dalších oblastech, změna je nápadná a rychlá, ačkoliv dopsud bylo bez problémů

Informace	
Změna rodinné situace	Informace sdělená dítětem, rodičem nebo třetí osobou – nejedná se o pozorování. Do poznámky je možné uvést stručně popis situace Např.: rozvod rodičů, krize v rodině, nemoc rodiče ad.

Rizikovitost vyplněných polí

Jméno žáka

Číslo v třídním výkazu

Osobnostní ladění dítěte	Nikdy	Výjimečně	Občas	Často	Velmi často
Je pozitivně laděné.					
Chová se adekvátně situaci.					
Působí smutně, snadno se rozruší nebo rozpláče.					
Snaží se zaujmout pozornost nevhodným způsobem.					
Je zbrklé, zdá se, že dříve jedná, než myslí.					
Je pasivní, pokud nemusí, neprojevuje se.					
V jeho chování se objevují neurotické příznaky.					

Vztahy se spolužáky a s učitelem	Nikdy	Výjimečně	Občas	Často	Velmi často
Aktivně vstupuje do kontaktu se spolužáky.					
Kontaktu se spolužáky se vyhýbá, nereaguje na ně.					
Je mimo dění ve třídě.					
Ublíží ostatním slovně či fyzicky.					
Děti ubližují jemu.					
Stylizuje se do role třídního šaška.					
Respektuje pokyny učitele, reaguje na ně.					
Vyrušuje při vyučování.					
Komunikuje s učitelem.					

Školní úspěšnost	1	2	3	4	5
-------------------------	----------	----------	----------	----------	----------

Zvládá požadavky, které na něj učitel klade.					
Chápe nové učivo.					
Řeč					
Grafomotorika					
Paměť					
Zraková a sluchová percepce					
Nácvik čtení					
Logické uvažování, matematické dovednosti					
Unavitelnost					
Pozornost					
Pracovní tempo					

Působení rodiny, interakce rodiny a školy	1	2	3	4	5
Domácí příprava na vyučování					
Spolupráce rodiče s učitelem					
Péče o dítě					

Domácí prostředí	ANO	NE
Známky domácího násilí		
Projevy sociálního znevýhodnění		

Náhlá změna	ANO	NE
Změna v chování dítěte		

Informace	ANO	NE
Změna rodinné situace		

Vyhodnocení

Osobnostní ladění dítěte	Nikdy	Výjimečně	Občas	Často	Velmi často
Je pozitivně laděné.					
Chová se adekvátně situaci.					
Působí smutně, snadno se rozruší nebo rozpláče.					
Snaží se zaujmout pozornost nevhodným způsobem.					
Je zbrklé, zdá se, že dříve jedná, než myslí.					
Je pasivní, pokud nemusí, neprojevuje se.					
V jeho chování se objevují neurotické příznaky.					

Součet zelené, součet červené

Oblast **Osobnostní ladění dítěte** obsahuje celkem sedm položek (sedm řádků); pokud se objeví minimálně tři červená pole v celé oblasti, situaci lze považovat za důležitou ke konzultaci.

Vztahy se spolužáky a s učitelem	Nikdy	Výjimečně	Občas	Často	Velmi často
Aktivně vstupuje do kontaktu se spolužáky.					
Kontaktu se spolužáky se vyhýbá, nereaguje na ně.					
Je mimo dění ve třídě.					
Ublíží ostatním slovně či fyzicky.					
Děti ubližují jemu.					
Stylizuje se do role třídního šaška.					
Respektuje pokyny učitele, reaguje na ně.					
Vyrušuje při vyučování.					
Komunikuje s učitelem.					

Součet zelené, součet červené

Oblast **Vztahy se spolužáky a učitelem** obsahuje celkem devět položek (devět řádků); pokud se objeví minimálně tři červená pole v celé oblasti, situaci lze považovat za důležitou ke konzultaci.

Školní úspěšnost	1	2	3	4	5
Zvládá požadavky, které na něj učitel klade.					
Chápe nové učivo.					
Řeč					
Grafomotorika					
Paměť					
Zraková a sluchová percepce					
Nácvik čtení					
Logické uvažování, matematické dovednosti					
Unavitelnost					
Pozornost					
Pracovní tempo					

Součet zelené, součet červené

Oblast **Školní úspěšnost** obsahuje celkem jedenáct položek (jedenáct řádků); pokud se objeví minimálně tři červená pole v celé oblasti, situaci lze považovat za důležitou ke konzultaci.

Působení rodiny, interakce rodiny a školy	1	2	3	4	5
Domácí příprava na vyučování					
Spolupráce rodiče s učitelem					
Péče o dítě					

Součet zelené, součet červené

Oblast **Působení rodiny, interakce rodiny a školy** obsahuje celkem tři položky (tři řádky); pokud se objeví tři červená pole v celé oblasti, situaci lze považovat za důležitou ke konzultaci.

Domácí prostředí	ANO	NE
Známky domácího násilí		
Projevy sociálního znevýhodnění		

V případě známek domácího násilí (ANO) je zde okamžitá ohlašovací povinnost. Pokud jsou u dítěte zaznamenány projevy sociálního znevýhodnění, situaci lze považovat za důležitou ke konzultaci.

Náhlá změna	ANO	NE
Změna v chování dítěte		

Informace	ANO	NE
Změna rodinné situace		

V případě nápadné a rychlé změny chování dítěte nebo rizikové rodinné situace, situaci lze považovat za důležitou ke konzultaci.

PŘÍLOHA Č. 13 – LÉTÁKY

Kočíčí zahrada

Rozvoj sociálních dovedností dětí
v rámci prevence rizikového chování
Metodika pro učitele

Markéta Exnerová
Tereza Kaufová
Lenka Skácelová

UČEBNÍ TEXTY

Práva a povinnosti policie ČR

Policie České republiky (dále jen "Policie ČR")

Oznamovací povinnost

- Je povinností všech zaměstnanců školy, pokud se **hodnověrným způsobem dozví**, že někdo **připravuje nebo páchá trestný čin, to to spáchání nebo dokončení trestného činu překazit**.
(§ 367 – Nepřekážení trestnému činu, zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů)
- Je povinností všech zaměstnanců školy, pokud se **hodnověrným způsobem dozví**, že někdo **spáchal trestný čin, tento trestný čin oznámit bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu**.
(§ 368 – Neoznámení trestného činu, zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů)

(Hodnověrné dozvědění se – může se jednat o sdělení dítěte, které popíše, co se mu děje, a učitel rozpozná (na základě svých znalostí a důvěrného vztahu vůči dítěti), že nefabuluje, dalším hodnověrným zjištěním jsou markantní fyzického týrání, močiny, zranění či jiná lékařská diagnostika, ale rovněž i identifikace průvodních jevů – permanentní ospalost dítěte, breč, zamlklost, nepřiměřené nebo neobvyklé reakce apod.)

Potrestán bude ten, kdo spáchání nebo dokončení trestných činů (např. tělesné týrání, psychické týrání, pohlavní zneužívání a týrání, citové týrání, zanedbávání, trestné činy týrání svěřené osoby, vraždy, loupeže, pohlavního zneužívání, znásilnění, drogové delikty, majetková trestná činnost, apod.), nepřekazí, nebo jejich spáchání neoznámí.

Vstup Policie ČR do školy

- Ředitel školy nemůže bránit policii ve vstupu do školy. Policista, podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, **může vstupovat do veřejných prostor**. Pokud je ředitel požádán policií, poskytne ve škole vhodnou místnost k výslechu žáka nebo podání vysvětlení žáka.

Předvolání nebo předvedení žáka

- Policie ČR může žáka předvolat nebo i předvést na útvar policie. Pro potřeby Policie ČR **může být žák uvolněn ze školy pro potřeby policejních úkonů ve smyslu zákona o Policii ČR či trestného řádu**, ve znění pozdějších předpisů, ať již jde o poškozeného, svědka či pachatele protiprávního jednání (např. k rekonstrukci na místě činu, rekognici, označení míst páčání trestné činnosti, k vydání věci, k výslechu či podání vysvětlení na útvaru policie).
- **Policista je povinen při výkonu své pravomoci prokázat svou příslušnost k policii**, a to stejnokrojem s identifikačním číslem, služebním průkazem, odznakem služby kriminální policie. Škola má právo si identifikaci policisty poznačit nebo ověřit.
- Osobu mladší 15 let lze předvolat k podání vysvětlení nebo jinému úkonu **pouze prostřednictvím jeho zákonného zástupce, orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo prostřednictvím školy**, již je žákem, nebo jiného obdobného zařízení.

Prevence rizikového chování ve školství

Michal Miovský
a kolektiv

MONOGRAFIE

I.

E-Bezpečí (www.e-bezpeci.cz)

Jak mluvit s dětmi o fenoménu „modrá velryba“

Na úvod je třeba říci, že u klasického hoaxu dochází ke smíchání pravdivých a nepravdivých informace zcela běžně, nepravdivé informace totiž umožňují, aby se hoax rychleji šířil internetem (negativní a bulvárně atraktivní informace – vražda, sex, drogy – se šíří internetem velmi rychle). Příkladem je třeba hoax „obří pavouci z Iráku“ – hoax (a jeho mutace) doplněný o sugestivní fotografií velkého pavouka tvrdí, že v Iráku existují obří pavouci (camel spiders), kteří útočí na vojáky, v noci se vplíží do stanu, člověka znehybní jedem a ráno se voják probudí s ohlodanými končetinami. Samozřejmě jde o kombinaci pravdy a lži – pravda – pavouci existují, ale útočí maximálně na hmyz, hada nebo myš. Lživá část hoaxu představují informace o útocích na člověka a ohlodaných končetinách.

U hoaxu – challenge (výzvy) modrá velryba je to podobné – původně pravdivý příběh o existenci sebevražděných skupin v Rusku, existující návody a způsoby manipulace uživatelů těchto skupin – je obalen velkým množstvím nepravdivých informací o sebevraždách 150 dětí a neprokázaných souvislostech, které fenoménu dodávají váhu.

Pokud chcete fenomén „modré velryby“ (plejtváka obrovského) probírat v hodinách s žáky, musíte je pod vaším vedením nechat oloupat jednotlivé nepravdivé slupky a odhalit fenomén na dřevě. Děti tak zbavíte pochybností a strachu, který s sebou fenomén nese. Ideálním startem aktivity je zeptat se dětí:

Víte, odkud se vlastně vzal název modrá velryba?

Děti vám pravděpodobně odpoví, že je to proto, že velryby páchají hromadně sebevraždy. Což je však nesmysl. Dětem musíte vysvětlit, že velryby na mělčinách umírají z úplně jiných důvodů. Zeptejte se dětí, jak se v moři orientují velryby a delfíni? Odpověď je echolokací (zvukových vln) s podporou magnetických polí. Navíc se často pohybují v hejnech – plují za vedoucí samicí, která je vede. Jenže někdy echolokace selže, zvuk se odrazí třeba od vlny, od bahna, velké vrstvy písku, odraz se změní také vlivem přílivu a odlivu, dojde ke změně magnetického pole nebo velryba prostě onemocní – a dostane se na mělčinu. Často jak vedoucí samice, tak i zbytek hejna z mělčiny se pak už sama nedostane – její hmotnost je příliš velká, voda ji nenadnáší, na vzduchu se dusí (stlačují se jim plíce). Moře navíc vyplavuje i mrtvé kusy. **Velryby (plejtváci, delfíni a další kytovnci) jednoduše sebevraždy nepáchají, je to nesmysl, kterému jste uvěřili.**

Děti najednou pochopí, že asi ne vše, co se o fenoménu dozvěděly prostřednictvím internetu, bude pravda. Učitel pak může pokračovat. Nabízí se začít tím, že dětem vysvětlíte, že celá věc vznikla v Rusku, přičemž se můžete zeptat: **Děti, co víte o Rusku?** Postupně můžete přejít k třeba k tomu, že v Rusku je nízká průměrná mzda (500 dolarů na osobu, což je asi 12 000 korun měsíčně), že v Rusku zemře přes půl milionů lidí ročně na následky pití alkoholu, v Rusku je velké množství vražd (11,2 na 100 000 obyvatel v roce 2016, v ČR 1,5 na 100 000 obyvatel v roce 2015), velká korupce, velké množství nefunkčních rodin, kriminalita apod. A v tomto prostředí žijí děti – úplně stejně, jako v České republice. Tyto děti mají velké problémy – často nezažívají lásku, porozumění, mají velmi těžký život, často žijí na ulici. A tyto děti se snaží své problémy řešit právě tím, že se sebepoškozuji nebo si třeba i sáhnou na život. Právě tyto děti chodí na internet a sdružují se do různých diskusních skupin... a tady se začal probouzet příběh o modré velrybě. Téma můžeme zjednodušit, oprostít je od detailů, dá se začít např. takto:

Děti, máte rády horory? Bojíte se rády? Který horor máte rády? A víte o nějakých místech na internetu, kde se dají najít třeba nějaké strašidelné informace?

Úplně stejně, jako máte rády horory vy, je mají rády i děti v Rusku, které se sdružují do různých diskusních skupin. A protože horory jsou úzce spojeny s tématem vražd i sebevražd, tak tyto skupiny navštěvují i děti, které o sebevraždě přemýšlejí. Do jedné takové skupiny přišla i dívka jménem Irina „Rina“ Palenková, která se rozhodla spáchat sebevraždu (už dříve, než do skupiny přišla, právě z těch důvodů, které jsme si vysvětlili) a těsně před tím zveřejnila na internetu svou fotografii. A administrátoři této diskusní skupiny napadlo, že by mohli tento příběh využít k tomu, aby do skupin nalákali další uživatele a aby na tom celém vydělali...

Děti, jak se vlastně dá vydělat na internetu? Jak vydělává Facebook? Jak si vydělávají youtubeři?

Děti vám správně odpoví, že reklamou, reklamními bannery, reklamou na Facebooku nebo třeba YouTube. A toto právě udělali administrátoři v Rusku – chtěli vydělat, chtěli do skupin nalákat další děti, které budou klikat na reklamu a které jim budou vydělávat peníze. A proto vytvořili seznam fiktivních úkolů – tzv. challenge – které měli uživatelé internetu plnit. Pokud jste se rozhodli úkoly plnit, tak jste samozřejmě museli do tzv. hashtagu napsat název té dané diskusní skupiny a tím jste vlastně pomohli administrátorům vydělávat peníze, protože rostl počet lidí, které se do skupin začal přihlašovat.

Projekt E-Bezpečí je realizován díky podpoře společnosti O2 Czech Republic.
Další informace o projektu naleznete na www.e-bezpeci.cz.

Práva a povinnosti OSPOD

Orgán sociálně-právní ochrany dětí
(dále jen „OSPOD“)

- Oblast sociálně-právní ochrany dětí je upravena zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
- Věcně příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) v kontextu spolupráce se školou je **obecní úřad obce s rozšířenou působností místně příslušný dle trvalého pobytu dítěte** – akutní záležitosti lze řešit s obecním úřadem obce s rozšířenou působností v místě, kde se dítě nachází.

OSPOD se zejména zaměřuje na děti

- a) jejichž rodiče
  1. zemřeli;
  2. neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti, nebo
  3. nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti;
- b) které byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy;
- c) které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitutou, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;
- d) které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte;
- e) na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezřelý ze spáchání takového činu;
- f) které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umístovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;
- g) které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;
- h) které jsou žadateli o azyl odloučenými od svých rodičů, popřípadě jiných osob odpovědných za jejich výchovu;

Pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

Oprávnění OSPOD

- Zaměstnanci OSPOD jsou oprávněni v souvislosti s plněním úkolů
  - a) **navštěvovat** dítě a rodinu, ve které žije, v obydlí
  - b) **zjišťovat** v místě bydliště dítěte, **ve škole a ve školském zařízení**, ve zdravotnickém a zařízení, v zaměstnání nebo v jiném prostředí, kde se dítě zdržuje, jak rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte o dítě pečují, v jakých sociálních podmínkách dítě žije a jaké má dítě chování.
  - c) **pořizovat** obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy dítěte a prostředí, v němž se dítě zdržuje.
- Sociální pracovník **se prokazuje** zvláštním oprávněním, v němž je uvedeno jméno a příjmení zaměstnance, zaměstnavatel a výčet činností, které může tento zaměstnanec vykonávat.

první pomoc pro pedagogy a vychovatele

www.prvok.upol.cz

Realizováno v rámci projektu: E-SYNERGIE –
vědeckovýzkumná síť pro říší elektronická
komunikace (ČZ.1.07/2.4.00/17.0062)

www.esynergie.cz

INICIATIVA DO ROZVOJE VEDLAPRŮ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním
fondem a státním rozpočtem České republiky.

Šikanovaný Peťa

„Prosím..., jaaaauu..., nech mě..., to bolí!!!“

Možné projevy

Zjistil/a jsem, že:

- je dítě o přestávkách často samo, nemá kamarády, nikdo o něj nejví z žem.
- dítě o přestávkách neobvykle vyhledává blízkost učitelů.
- dítě postrádá často své věci nebo je má poškozené, znečištěné nebo rozházené (odmítá poškození nebo ztrátu vysvětlit, používá nepravděpodobné výmluvy, nechává vinu na sobě).
- je dítě často terčem „kanadských žertíků“, má hanlivou přezdítku.
- je dítě přes své odmítání natáčeno, foceno, ztrapňováno nebo dostává urážlivá SMS/MMS

Dohledal/a jsem, že:

- začíná dítě vyhledávat důvody pro absenci ve škole, ve škole často chybí.
- se dítě náhle a nevysvětleně zhoršuje ve školním prospěchu.

Všiml/a jsem si, že:

- dítě působí smutně, nešťastně, uzavřeně, střísněně, ustrašeně.
- dítě je do družstev (skupin) vybíráno mezi posledními.
- má dítě poranění, která nedovede vysvětlit.
- dítě často mluví o sebevraždě, myslí na sebevraždu nebo se o ni pokusilo.
- má psychosomatické potíže (únavy, bolesti hlavy, bolesti zad, blůcha, dusivé záchvaty).

O tom, že Peťovi někdo ubližuje, jsem se dozvěděl/a

- Přistihl/a jsem Peťovy spolužáky, jak mu ubližují.
- Všiml/a jsem si varovných signálů (viz. projevy).
- Oslovil mne přímo Peťa a požádal mne o diskretní pomoc.
- Peťovi spolužáci se na mne obrátili s tím, že je Peťovi ubližováno.
- Obrátili se na mne Peťovi rodiče s tím, že je jejich synovi ve škole ubližováno.
- Ve schránce důvěry jsem našel/a anonymní oznámení, že je Peťovi ubližováno.
- Ze záznamů nebo vyjádření ostatních pedagogů jsem zjistil/a, že je Peťovi ubližováno.
- Od rodičů Peťových spolužáků, kteří se doma svědli, jsem zjistil/a, že je Peťovi ubližováno.

Co dělat

V případě bezprostředního ohrožení!

● Jestliže byl Peťa zražen, okamžitě poskytnu pomoc, zajistím jeho bezpečí a provedu neodkladné úkony.

- Zastavím násilí, zajistím Peťovi bezpečnost (uklidním ho) a dohled dospělé osoby.
- Podle závažnosti poranění přivolám lékařskou první pomoc (tel. 155), nebo zajistím zdravotní ošetření.
- Zajistím dozor a zabráním tomu, aby se žáci mezi sebou domlouvali s cílem zabránit klivě skupinové výpovědi.
- Izoluji agresora.
- O všech zjištěných okamžitě informuji ředitele školy, výchovného poradce a školního metodika prevence.

www.prvok.upol.cz

Realizováno v rámci projektu E-SYNERGIE –
vědeckovýzkumná síť pro řízení elektronické
komunikace (CZ.1.07/2.4.00/17.0062)

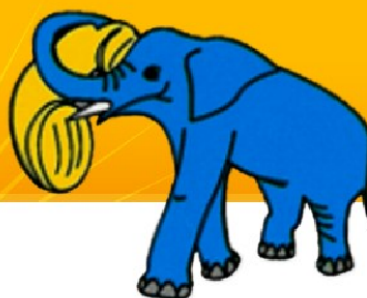
www.esynergie.cz

INICIATIVA DO ROZVOJE VEŠKERÝCH

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním
fondem a státním rozpočtem České republiky.

SCHRÁNKA SOS

Když si s něčím nevíš rady, **modrý slon je v mžiku tady...**

Máš starosti ?

Něco Tě tíží ?

Hledáš pomoc ?

Děti a dospívající, kteří hned nechtějí nebo nemají možnost využít telefon, se mohou na Linku SOS a její schránku obrátit přes **e-mail sos@zlin.cz** a svěřit zde své dotazy. Konzultanti **odpoví** v nejkratším možném termínu, **nejpozději do 3 pracovních dnů**.

Pamatuj si, že z každé zdánlivě slepé uličky vždy vede cesta ven. Pokud Tě trápí nějaká školní, zdravotní nebo osobní potíž, rozhodně s ní nebuď sám, tím by se mohla situace jen zhoršovat.

Pokud se obáváš reakce rodičů, kamarádů nebo si nemáš s kým popovídat **napiš nebo zavolej kdykoliv ve dne / v noci**.

Odborníci z Linky důvěry SOS se pak pokusí, společně s Tebou, hledat řešení Tvé situace a nabídnout Ti pomoc. Zaručena je naprostá **anonymita** a ochrana osobních údajů.

Na internetové stránce **www.soszlin.cz** je možné získat další kontakty na různá odborná zařízení ve Zlínském kraji i jinde.

Pokud si chceš o něčem promluvit ... můžeš kdykoliv (nonstop provoz) napsat nebo vytočit telefon Linky důvěry.

Linka SOS Zlín

577 431 333

778 400 170